

Tillgänglig tv

Rapport med beslutsmodell för krav på leverantörer av medietjänster att tillgängliggöra sina tv-sändningar och beställ-tv

Dnr: 20/03986

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning	6
2. Beslutsmodell	7
2.1 Beslutens giltighetstid	7
2.2 Leverantörer som ska omfattas av krav.....	7
2.3 Linjära tv-tjänster som ska omfattas av särskilda krav.....	8
2.3.1 Sammanfattning av särskilda krav för linjära tv-tjänster	10
2.4 Linjära tv-tjänster som ska omfattas av krav på främjande	11
2.5 Beställ-tv som ska omfattas av särskilda krav.....	11
2.6 Beställ-tv som ska omfattas av krav på främjande	12
2.7 Redovisning och handlingsplan	13
3. Beslutens giltighetstid	14
4. Leverantörer och tjänster som ska omfattas av krav.....	15
4.1 Regleringen och myndighetens praxis	15
4.1.1 Radio- och tv-lagens tillämpningsområde.....	15
4.1.2 Definition av begreppet leverantör av medietjänster	16
4.1.3 MPRT:s praxis om vilka leverantörer och tjänster som omfattas av krav	16
4.1.4 Krav på tillgänglighet för offentliga aktörer	17
4.2 Jämförelse med kraven i några andra länder.....	17
4.3 Leverantörer och tjänster som ska omfattas av krav	18
5. Den tekniska utvecklingen och leverantörers finansiella förutsättningar	20
5.1 Inledning	20
5.2 Vilka tekniker som ska omfattas av MPRT:s krav	20
5.3 Tillgänglighetsdirektivets bestämmelser om krav på elektroniska programguider m.m.	21
5.4 Finansiella förutsättningar.....	22
5.4.1 Inledning	22
5.4.2 Tittartidsandelar – ett mått för att bedöma finansiella förutsättningar.....	22
5.4.3 Kostnadstak för tjänster med särskilda krav.....	24
6. Krav på tillgänglighet för linjära tv-tjänster	26
6.1 Regleringen och nu gällande beslut	26
6.1.1 Regleringen	26
6.1.2 Gällande beslut med särskilda och generella krav	26

6.2	Jämförelse med kraven för public service och kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder	27
6.2.1	Kraven för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR)	27
6.2.2	Kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder	28
6.3	Särskilda krav och krav på främjande	29
6.3.1	Krav ska ställas för program på vissa språk	30
6.3.2	Beräkningsgrunder och eventuell ytterligare harmonisering med public service	30
6.3.3	Hänsyn till tekniska och praktiska svårigheter att tillgängliggöra visst innehåll	31
6.3.4	Särskilda krav	32
6.3.5	Krav på främjande	34
7.	Krav på tillgänglighet för beställ-tv	35
7.1	Regleringen	35
7.2	Jämförelse med kraven för public service och kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder	36
7.2.1	Kraven för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR)	36
7.2.2	Kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder	36
7.3	Särskilda krav och krav på främjande	36
7.3.1	Krav ska ställas för program på vissa språk	37
7.3.2	Beräkningsgrunder	37
7.3.3	Särskilda krav	38
7.3.4	Krav på främjande	39
8.	Krav på redovisning och handlingsplan	40
8.1	Regleringen	40
8.2	Krav på redovisning enligt nu gällande beslut	40
8.2.1	Krav för leverantörer som omfattas av MPRT:s beslut	40
8.2.2	Krav för public service-företagen	41
8.3	Krav rörande redovisning och handlingsplan i kommande beslut	41
9.	Tillsyn och sanktioner	43
9.1	Regleringen	43
9.2	Hur MPRT ska följa upp att kraven uppfylls	43
10	Övriga synpunkter och förslag	45
10.1	Information och möten	45
10.2	Förslag om att samla tillgängliggjorda program i en statligt ägd play-tjänst	45
11.	Hur arbetet bedrivits med att ta fram rapport med beslutsmodell	46
	Källförteckning	48

Sammanfattning

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) beslutar sedan 2011 om krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning för alla leverantörer av medietjänster utom public service-företagen. Kraven omfattar teknikerna textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och uppläst text. Nuvarande beslut upphör den 30 juni 2021 och myndigheten ska därför fatta nya beslut, där krav även kommer att ställas på beställ-tv (play-tjänster).

Denna rapport med beslutsmodell har tagits fram inför MPRT:s beslut om tillgänglighet till linjära tv-tjänster och beställ-tv. Den fastställda beslutsmodellen finns i kapitel 2. I de efterföljande kapitlen redogör MPRT för de bedömningar som ligger till grund för beslutsmodellen.

Sammanfattningsvis innebär beslutsmodellen följande.

- Kraven omfattar leverantörer av medietjänster som är etablerade i Sverige.
- Kraven omfattar linjära tv-tjänster och beställ-tv.
- Besluten ska gälla från och med den 1 september 2021 till och med den 31 augusti 2023.
- Kraven ska uppfyllas under följande två perioder:
 - 1 september 2021–31 augusti 2022 (period 1)
 - 1 september 2022–31 augusti 2023 (period 2).
- Efter varje period ska leverantören redovisa hur kraven har uppfyllts samt bifoga en handlingsplan med redogörelse för hur tillgängligheten till tjänsten ska öka.
- Linjära tv-tjänster och beställ-tv som riktar sig till en svensk publik och har en tittartidsandel på en procent eller mer ska omfattas av särskilda krav. Kraven kommer att ställas utifrån kvoter beräknat på andel av sändningstiden i en programtjänst när det gäller linjära tv-tjänster och utifrån antal program när det gäller beställ-tv.
- Tjänster med lägre tittartidsandel än en procent omfattas av ett generellt krav på att främja tillgänglighet till linjära tv-tjänster och beställ-tv.
- För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater)¹ gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.
- Vissa mindre, ofta lokala, aktörer undantas från krav då deras tjänster inte kan anses ha en massmedial påverkan.

Inför arbetet med att ta fram denna rapport gav MPRT konsultbolaget Funka nu AB (Funka) i uppdrag att utreda utvecklingen av tillgänglighetstjänster och vilka krav som ställs i några

¹ En EES-stat är en medlemsstat inom EU eller någon av länderna Island, Liechtenstein och Norge.

andra länder. Funkas rapport visar att det i Sverige ställs krav på fler leverantörer och i vissa fall även högre krav än i flera andra länder. Av rapporten och i de kontakter som MPRT haft med olika brukarorganisationer framgår att ett av de största problemen för användarna är att det saknas information om vilka program som görs tillgängliga samt var och hur användarna kan ta del av programmen. Den efterfrågade informationen är central för att programmen verkligen ska vara tillgängliga. MPRT publicerar redan idag viss information på myndighetens webbplats med länkar till olika beställ-tv-tjänster med tillgänglighetstjänster.² I kravet på att upprätta en handlingsplan ska också leverantörerna redogöra för hur de informerar användarna om vilka program som görs tillgängliga genom olika tillgänglighetstekniker samt var och hur programmen finns att ta del av. Vidare ska leverantörerna redogöra för vilken kommunikation de har med användarna och deras möjlighet att påverka urvalet av program som ska göras tillgängliga. Handlingsplanerna kan komma att publiceras på MPRT:s webbplats.

Möten mellan leverantörer av medietjänster, brukarorganisationer och andra relevanta aktörer är betydelsefulla då de ökar förståelsen för vikten av att program görs tillgängliga liksom insikten om de svårigheter som kan finnas när det gäller att göra program tillgängliga. Sådana möten möjliggör också kunskaps- och erfarenhetsutbyte om exempelvis olika tekniker. MPRT har inför tidigare beslut om tillgänglighet anordnat sådana gemensamma möten, vilket nu inte låtit sig göras på grund av den rådande pandemin. MPRT avser att bjuda in till gemensamma möten med bransch och brukargrupper under beslutsperioden.

Funkas rapport och ett utkast till rapport med förslag på beslutsmodell som MPRT tagit fram har remissbehandlats. Inkomna synpunkter kan läsas i sin helhet på MPRT:s webbplats. Vidare har MPRT haft möten med både funktionshindersonsorganisationer och leverantörer av medietjänster. Med beaktande av vad som framkommit under detta arbete har MPRT fastställt en beslutsmodell, som framgår av kapitel 2, och som ska tillämpas när MPRT fattar beslut för varje enskild leverantör och dess tjänster.

² <https://mprt.se/regelverk/tillganglighet-medier/konsument/hitta-tillganglighetstjanster>

1 Inledning

MPRT beslutar sedan 2011 om krav på tillgänglighet till tv-sändningar och ska nu även besluta om krav på tillgänglighet till beställ-tv (play-tjänster). En leverantör av medietjänster ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text³ eller liknande teknik. Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen om verksamheten finansieras med public service-avgift och av MPRT i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid. Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas. Leverantören ska redovisa hur en tjänst har gjorts tillgänglig enligt de krav som ställs i beslutet och ska samtidigt redovisa i en handlingsplan hur tillgängligheten till tjänsten ska öka. MPRT får meddela föreskrifter om hur redovisningen ska gå till och vad som ska ingå i en handlingsplan.⁴

Förutom att besluta om och följa upp krav på tillgänglighet arbetar MPRT med att främja tillgänglighet på andra sätt. Myndigheten tillhandahåller exempelvis en kontaktpunkt online som lämnar information till allmänheten om tillgänglighetsfrågor enligt radio- och tv-lagen och tar emot klagomål om sådant tillgängliggörande. På webbplatsen publicerar MPRT bland annat länkar till olika play-tjänster med tillgänglighetstjänster och vanligt förekommande frågor och svar.

I MPRT:s fortsatta arbete med tillgänglighet ingår planer på att anordna gemensamma och regelbundna möten med berörda aktörer och brukarorganisationer.

³ Med uppläst text avses en teknik där undertexten läses upp av en oftast syntetisk röst.

⁴ 5 kap. 12 § och 16 kap. 6 a § radio- och tv-lagen (2010:696) och 5 § radio- och tv-förordningen (2020:878).

2. Beslutsmodell

MPRT fastställer genom denna rapport en beslutsmodell som ska gälla vid bestämmande av vilka krav som ska ställas på leverantörer av medietjänster och deras linjära tv-tjänster och beställ-tv. Kraven ställs antingen upp som särskilda krav eller som ett generellt krav på främjande.

2.1 Beslutens giltighetstid

Besluten ska gälla från och med den 1 september 2021 till och med den 31 augusti 2023.

Kraven ska uppfyllas under två perioder:

- 1 september 2021–31 augusti 2022 (period 1).
- 1 september 2022–31 augusti 2023 (period 2).

Efter varje period ska leverantören redovisa hur kraven har uppfyllts samt bifoga en handlingsplan med redogörelse för hur tillgängligheten till tjänsten ska öka. Period 1 ska redovisas senast den 30 september 2022 och period 2 senast den 30 september 2023.

2.2 Leverantörer som ska omfattas av krav

Kraven ska omfatta leverantörer av medietjänster som är etablerade i Sverige enligt kriterierna i radio- och tv-lagen.

Leverantörer av medietjänster som har en tittartidsandel på en procent eller mer och som riktar sig till en svensk publik ska ha särskilda, mer omfattande, krav för linjära tv-tjänster (programtjänster) och/eller beställ-tv (**särskilda krav**).

De kategorier av leverantörer av medietjänster som anges nedan ska ha krav att främja tillgängligheten till sina linjära tv-tjänster och/eller beställ-tv (**krav på främjande**). Kravet på främjande gäller dels tjänster som riktar sig till en svensk publik med en tittartidsandel som understiger en procent, dels tjänster som riktar sig till andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)⁵ oavsett tittartidsandel. De kategorier av leverantörer av medietjänster som omfattas av krav på främjande är

- tillståndshavare i marknätet och andra traditionella massmedieföretag
- förordnade lokala kabelsändarorganisationer
- övriga leverantörer som i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten program i tv-sändningar eller beställ-tv och som är

⁵ Länder som omfattas är medlemsstater inom EU samt Norge, Island och Liechtenstein.

avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten.

2.3 Linjära tv-tjänster som ska omfattas av särskilda krav

Kraven omfattar program på svenska när det gäller teknikerna textning, teckenspråkstolkning och syntolkning. När det gäller tekniken uppläst text omfattar kraven program på andra språk med svensk översättningstext.

Kraven ska som utgångspunkt vara desamma för respektive leverantör men kan skilja sig åt beroende på om en leverantör redan har tillgång till och kan erbjuda en viss tillgänglighetsteknik eller inte, samt vilka krav som ställts på tjänsten tidigare år.

Kraven ställs upp som kvoter som ska uppfyllas för respektive teknik och anges i procent av sändningstiden för program på svenska. För tekniken uppläst text anges kvoten i procent av sändningstiden för program med svensk översättningstext. Sändningstiden i en linjär tv-tjänst beräknas på en (1) distributionsplattform till skillnad från tidigare beslut då beräkningen gjordes på det sammantagna antalet sändningstimmar i marknätet, via satellit och genom tråd.

Kvoterna för textning av förinspelade program, textning av direktsända program och uppläst text ska uppfyllas på var och en av de plattformar, dvs. marknät, tråd (kabel, ip-tv, internet) och satellit, där tv-tjänsten distribueras. Kvoterna för teckenspråks- och syntolkning ska uppfyllas antingen linjärt på en (1) valfri distributionsplattform eller i beställ-tv samtidigt som programmet sänds linjärt i programtjänsten. Kraven på syntolkning och uppläst text kan även uppfyllas genom att tjänsten tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet – såsom mobiltelefon eller läsplatta – samtidigt som programmet sänds linjärt. Se vidare nedan under respektive teknik.

Direktsändningar av sport (matcher och tävlingar) eller reprissändningar av sådan sport omfattas inte av de kvantitativa kraven om det saknas tekniska eller praktiska förutsättningar att göra dessa sändningar tillgängliga. Leverantören ska i sådana fall verka för att sändningarna görs tillgängliga. I den årliga redovisningen ska leverantören redovisa varför det inte varit praktiskt eller tekniskt möjligt och redovisa på vilket sätt leverantören verkar för att göra sändningarna tillgängliga.

Reklam och andra annonser omfattas inte av krav på tillgänglighet och får därmed inte heller räknas med i redovisningen av program som gjorts tillgängliga.

En leverantör som har flera linjära tv-tjänster som omfattas av särskilda krav får avgöra fördelningen av tillgänglighetsförändringen mellan dessa och får lämna en gemensam redovisning för det innehåll som gjorts tillgängligt i de olika tjänsterna som omfattas av särskilda krav.

Leverantören ska beakta målgruppernas behov då leverantören beslutar om vilka program som görs tillgängliga och vid fördelningen av de tillgängliggjorda programmen på respektive plattform och linjär tv-tjänst.

Programmen ska, under förutsättning att det är tekniskt möjligt, göras tillgängliga enligt följande.

Textning av förinspelade program

Alla förinspelade program på svenska ska under varje period textas på samtliga plattformar där programtjänsten distribueras.

Textning av direktsända program

60 procent av sändningstiden för de direktsända programmen på svenska ska under varje period textas på samtliga de plattformar där programtjänsten distribueras.

Teckenspråkstolkning

För TV4 AB:s linjära tv-tjänster som omfattas av särskilda krav ska 10 procent av sändningstiden för program på svenska göras tillgänglig genom teckenspråkstolkning under varje period.

För Nordic Entertainment Group Sweden AB:s (NENT) linjära tv-tjänster som omfattas av särskilda krav ska 4 procent av sändningstiden för program på svenska göras tillgänglig genom teckenspråkstolkning under period 1. För period 2 ska motsvarande kvot vara 6 procent.

Leverantören får själv avgöra om kravet ska uppfyllas i den linjära tv-tjänsten eller genom att tolkningen tillhandahålls i beställ-tv samtidigt som programmet sänds linjärt.

Syntolkning

10 procent av sändningstiden för program på svenska ska under varje period göras tillgänglig genom syntolkning.

Leverantören får själv avgöra om kravet ska uppfyllas i den linjära tv-tjänsten eller genom att tolkningen tillhandahålls i beställ-tv samtidigt som programmet sänds linjärt. Leverantören kan också uppfylla kravet genom att tillhandahålla tolkningen som ett ljudspår i en separat enhet – såsom mobiltelefon eller läsplatta – samtidigt som programmet sänds linjärt.

Uppläst text

För TV4 AB:s linjära tv-tjänster som omfattas av särskilda krav ska under period 1 15 procent av sändningstiden för program med svensk översättningstext göras tillgänglig genom uppläst text på samtliga de plattformar där programtjänsten distribueras. För period 2 ska motsvarande kvot vara 20 procent.

NENT – som uppger sig ännu inte ha teknik för uppläst text – ska verka för att under beslutsperioden etablera en sådan tjänst. MPRT kan komma att ställa kvantitativa krav vid nästkommande beslut som ska fattas 2023.

Kravet kan uppfyllas genom att uppläst text tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet – såsom mobiltelefon eller läsplatta – samtidigt som programmet sänds linjärt.

Kostnadstak

Skyldigheten att göra program tillgängliga behöver inte uppfyllas till den del kostnaderna för tillgängliggörande överstiger en procent av nettoomsättningen för en linjär tv-tjänst. Har

tillgängliggörandet fördelats mellan flera olika linjära tv-tjänster med särskilda krav ska nettoomsättningen beräknas på programtjänsternas sammanlagda nettoomsättning. För period 1 ska nettoomsättningen beräknas på kalenderåret 2021 och för period 2 på kalenderåret 2022.

2.3.1 Sammanfattning av särskilda krav för linjära tv-tjänster

Sammanfattningsvis innebär de särskilda kraven för linjära tv-tjänster följande.

Tabell 1. Sammanfattning av särskilda krav för linjär-tv

Teknik	Andel av sändningstiden för en programtjänst (%) beräknat på en distributionsplattform*		Hur och var kraven ska uppfyllas
Textning av förinspelade program	100		Kravet ska uppfyllas på samtliga plattformar där tv-tjänsten distribueras.
Textning av direktsända program	60		Kravet ska uppfyllas på samtliga plattformar där tv-tjänsten distribueras.
Teckenspråkstolkning	TV4 AB 10	NENT 4 (period 1) 6 (period 2)	Tolkningen ska göras på någon av plattformarna där tv-tjänsten distribueras eller i beställ-tv samtidigt som programmet sänds linjärt.
Syntolkning	10		Tolkningen ska göras på någon av plattformarna där tv-tjänsten distribueras eller i beställ-tv/separat ljudspår samtidigt som programmet sänds linjärt.
Uppläst text	TV4 AB 15 (period 1) 20 (period 2)	NENT ska verka för att etablera sådan teknik.	Kravet ska uppfyllas på samtliga plattformar där tv-tjänsten distribueras. Kravet kan även uppfyllas genom att uppläst text tillhandahålls som ett separat ljudspår samtidigt som programmet sänds linjärt.

** För textning och tolkning beräknas andelen av sändningstiden för program på svenska. För uppläst text beräknas andelen av sändningstiden för program på andra språk med svensk översättningstext.*

2.4 Linjära tv-tjänster som ska omfattas av krav på främjande

Leverantören ska främja tillgängligheten till programmen genom antingen textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och/eller uppläst text.

För sändningar som riktar sig till en svensk publik gäller kravet på främjande program på svenska. Kravet på främjande kan även uppfyllas genom att tekniken uppläst text erbjuds för program på andra språk med svensk översättningstext.

För sändningar som riktar sig till andra EES-stater gäller kravet på främjande kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i av de länder som sändningen riktar sig till.

Det är leverantören som avgör vilken eller vilka av de uppräknade teknikerna som ska användas, men åtminstone några program ska göras tillgängliga med någon av teknikerna under period 1 för varje linjär tv-tjänst som omfattas av krav. Antalet program som görs tillgängliga ska därefter öka för respektive tv-tjänst under period 2.

Det är leverantören som avgör på vilken eller vilka plattformar programmen ska göras tillgängliga om tv-tjänsten distribueras på flera olika plattformar, dvs. i marknätet, genom tråd (kabel, ip-tv, internet) och/eller via satellit. Leverantören kan även tillhandahålla teckenspråks- eller syntolkning i en beställ-tv-tjänst, samtidigt som programmet sänds linjärt.

Syntolkning och uppläst text får erbjudas genom att tjänsten tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet – såsom mobiltelefon eller läsplatta – samtidigt som programmet sänds linjärt.

Direktsändningar av sport (matcher och tävlingar) eller reprissändningar av sådan sport omfattas inte av krav på främjande om de av tekniska eller praktiska skäl inte går att göra tillgängliga.

Reklam och andra annonser omfattas inte av krav på tillgänglighet och får därmed inte heller tillgodoräknas vid redovisningen av program som gjorts tillgängliga.

2.5 Beställ-tv som ska omfattas av särskilda krav

Kraven omfattar program på svenska när det gäller teknikerna textning, teckenspråkstolkning och syntolkning. Kraven omfattar program på andra språk med svensk översättningstext när det gäller tekniken uppläst text.

Kraven ska som utgångspunkt vara desamma för respektive leverantör men kan skilja sig åt beroende på om en leverantör redan har tillgång till och kan erbjuda en viss tillgänglighetsteknik eller inte.

Reklam och andra annonser omfattas inte av krav på tillgänglighet och får därmed inte heller tillgodoräknas vid redovisningen av program som gjorts tillgängliga.

Programmen ska, under förutsättning att det är tekniskt möjligt, göras tillgängliga enligt följande.

Textning

Samtliga program på svenska som publiceras i beställ-tv-tjänsten under beslutsperioden ska textas. Kravet omfattar inte direktsändningar på internet eller direktsändningar av sport som sedan tillhandahålls i beställ-tv-tjänsten om de av tekniska eller praktiska skäl inte går att göra tillgängliga. Leverantören ska i sådant fall istället verka för att sändningarna görs tillgängliga. I den årliga redovisningen ska leverantören redovisa varför det inte varit tekniskt eller praktiskt möjligt och redovisa på vad sätt leverantören verkat för att göra sändningarna tillgängliga.

Syntolkning och teckenspråkstolkning

En leverantör med särskilda krav för en linjär tv-tjänst får själv avgöra om kraven på tolkning ska uppfyllas i den linjära tv-tjänsten eller genom att tolkningen tillhandahålls i beställ-tv samtidigt som programmet sänds linjärt, se ovan under avsnitt 2.3. Har ett program tolkats i en sådan linjär tv-tjänst ska det också göras tillgängligt på motsvarande sätt i leverantörens beställ-tv-tjänst om programmet också tillhandahålls där.

För leverantörer av beställ-tv som inte tillhandahåller någon linjär tv-tjänst som omfattas av särskilda krav ska utbudet av syn- respektive teckenspråkstolkade program årligen öka under beslutsperioden, med utgångspunkt i vad som gjordes tillgängligt i tjänsten under kalenderåret 2020, om inte särskilda skäl föreligger. Om inga program syn- eller teckenspråkstolkades under kalenderåret 2020 ska minst några program göras tillgängliga med respektive teknik under period 1. Antalet syn- respektive teckenspråkstolkade program ska därefter öka under period 2.

Kravet för syntolkning får uppfyllas genom att tjänsten tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta.

Uppläst text

Leverantören ska verka för att under beslutsperioden etablera tekniken uppläst text i beställ-tv. Tekniken får tillhandahållas som ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta.

Kostnadstak

Skyldigheten att göra program tillgängliga behöver inte uppfyllas till den del kostnaderna för tillgängliggörandet överstiger en procent av nettoomsättningen för en beställ-tv-tjänst. För period 1 ska nettoomsättningen beräknas på kalenderåret 2021 och för period 2 på kalenderåret 2022.

2.6 Beställ-tv som ska omfattas av krav på främjande

Leverantören ska främja tillgängligheten till programmen genom antingen textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och/eller uppläst text.

För tjänster som riktar sig till en svensk publik gäller kravet på främjande program på svenska. Kravet på främjande kan även uppfyllas genom att tekniken uppläst text erbjuds för program på andra språk med svensk översättningstext.

För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till. Det är leverantören som avgör vilken eller vilka av de uppräknade teknikerna som ska användas, men åtminstone några program ska göras tillgängliga i tjänsten med någon av teknikerna under period 1. Antalet program som görs tillgängliga ska därefter öka under period 2.

Syntolkning och uppläst text får erbjudas genom att respektive tjänst tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta.

Reklam och andra annonser omfattas inte av krav på tillgänglighet och får därmed inte heller räknas med i redovisningen av program som gjorts tillgängliga.

2.7 Redovisning och handlingsplan

Leverantören ska årligen redovisa hur kraven på tillgänglighet uppfyllts. Period 1 ska redovisas senast den 30 september 2022 och period 2 senast den 30 september 2023.

Redovisningen ska bestå av två delar:

- En redovisning av på vilket sätt leverantören uppfyllt de krav som ställts i MPRT:s beslut för den gångna perioden.
- En handlingsplan för hur tillgängligheten till tjänsten ska öka över tid.

Redovisningen ska i första hand göras i MPRT:s e-tjänst.

Handlingsplanen ska typiskt sett innehålla en målsättning för hur arbetet med tillgänglighet ska bedrivas framåt och ska avse andra åtgärder för att främja tillgängligheten till tv än de krav som ställs i MPRT:s beslut. Den enskilde leverantören ska själv se till att de uppställda målen i handlingsplanen uppfylls. MPRT kan komma att ställa krav på att leverantören i handlingsplanen svarar på ett antal frågor om hur det kommande arbetet med tillgänglighet ser ut, se vidare avsnitt 8.3.

3. Beslutens giltighetstid

MPRT:S BEDÖMNING: Besluten ska gälla i två år från och med den 1 september 2021 till och med den 31 augusti 2023. Kraven på tillgänglighet ska uppfyllas under två perioder, dels under perioden 1 september 2021–31 augusti 2022 (period 1), dels under perioden 1 september 2022–31 augusti 2023 (period 2).

Myndighetens beslut om tillgänglighet ska enligt radio- och tv-lagen gälla för en viss tid. Beslutsperioderna har historiskt sett varit olika långa men alltid börjat gälla den 1 juli ett visst år och upphört den 30 juni ett antal år senare.

Ett beslut som börjar gälla mitt i sommaren innebär vissa nackdelar, särskilt som besluten har fattats nära inpå sommaren. Nackdelarna gäller i huvudsak för leverantörer som har tjänster med särskilda krav som MPRT inte tidigare ställt krav på och som behöver anpassa sin verksamhet. Det gäller i synnerhet för beställ-tv, där krav på tillgänglighet inte tidigare ställts. MPRT anser därför att besluten ska gälla från och med den 1 september 2021.

Nuvarande beslut för public service-företagen Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) gäller till och med den 31 december 2022. För att kunna beakta kommande krav för public service-företagen och den tekniska utvecklingen ska kommande beslutsperiod inte vara alltför lång, utan gälla till och med den 31 augusti 2023.

Både SVT och UR föreslår att besluten och kraven för redovisningar av tillgänglighetstjänster för public service och övriga leverantörer bör harmoniseras för att göra det tydligt vilka krav som gäller för samtliga leverantörer och hur de lever upp till kraven.

MPRT delar uppfattningen att det har ett värde att ha samma tidsintervaller för public service som för övriga aktörer och att det kan övervägas vid nästa beslutsperiod 2023. Det förutsätter dock att det också är praktiskt möjligt. När MPRT ska bestämma skyldigheternas omfattning ska myndigheten beakta att kraven inte ställs högre än de som ställs för public service-företagen, vilket innebär att regeringen bör fatta beslut om tillgänglighet innan MPRT fattar sina beslut.

En omprövning av besluten har gjorts årligen före den 1 juli för att beakta eventuella ändrade tittartidsandelar. Kraven har då i vissa fall ändrats på grund av att en programtjänst fått en lägre eller högre tittartidsandel. MPRT anser inte att en förnyad prövning av samtliga tjänster behöver göras årligen utan endast om förutsättningarna har förändrats så att en tjänst ska omfattas av ändrade krav, antingen särskilda krav eller krav på främjande. Om det tillkommer nya tjänster efter det att MPRT:s beslut börjat gälla kan det komma att ställas krav på dessa tjänster från och med den 1 september 2022 till och med den 31 augusti 2023.

4. Leverantörer och tjänster som ska omfattas av krav

MPRT:S BEDÖMNING: Linjära tv-tjänster och beställ-tv som riktar sig till en svensk publik och som har en tittartidsandel på en procent eller mer ska omfattas av krav på tillgänglighet.

Övriga linjära tv-tjänster och beställ-tv som riktar sig till en svensk publik eller till andra stater som omfattas av avtalet Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) ska omfattas av krav om tjänsterna tillhandahålls av någon av följande kategorier:

- tillståndshavare i marknätet och andra traditionella massmedieföretag
- förordnade lokala kabelsändarorganisationer
- övriga leverantörer som i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten program i tv-sändningar eller beställ-tv och som är avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten.

MPRT kommer fatta beslut i varje enskilt fall om en aktör ska omfattas av krav eller inte.

4.1 Regleringen och myndighetens praxis

4.1.1 Radio- och tv-lagens tillämpningsområde

Radio- och tv-lagen tillämpas på tv-sändningar och beställ-tv som kan tas emot i någon stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat), om leverantören av medietjänsten är etablerad i Sverige. Om leverantören inte är etablerad i Sverige eller i någon annan EES-stat tillämpas också svensk lag bl.a. om leverantören använder sig av en satellitupplänk belägen i Sverige eller en satellitkapacitet som tillhör Sverige. Sändningarna måste dock även i dessa fall kunna tas emot i en EES-stat.⁶

⁶ 1 kap. 3 § radio- och tv-lagen (2010:696).

4.1.2 Definition av begreppet leverantör av medietjänster

Leverantörer av medietjänster är skyldiga att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Leverantör av medietjänster definieras i radio- och tv-lagen som den som har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll i en ljudradio- eller tv-sändning, beställradio, beställ-tv eller sökbar text-tv, och avgör hur innehållet struktureras.⁷

Definitionen i radio- och tv-lagen ansluter till definitionen i Direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet)⁸ som lyder: den fysiska eller juridiska person som har det redaktionella ansvaret för valet av audiovisuellt innehåll för den audiovisuella medietjänsten och som avgör hur det ska struktureras. En audiovisuell medietjänst har enligt direktivet som huvudsakligt syfte att i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahålla allmänheten program i tv-sändningar eller beställ-tv.⁹

Vidare anges i skäl 21 till direktivet att definitionen av en audiovisuell medietjänst endast bör omfatta sådana audiovisuella medietjänster – oavsett om det rör sig om tv-sändningar eller beställ-tv – som är massmedier, dvs. som är avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten. Tillämpningsområdet bör begränsas till tjänster enligt definitionen i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och bör därför omfatta alla typer av ekonomisk verksamhet, även public service-företagens verksamhet, men bör inte omfatta verksamhet som primärt har icke-ekonomiska syften och som inte konkurrerar med tv-sändningar, såsom privata webbplatser och tjänster som innebär tillhandahållande eller distribution av audiovisuellt innehåll som framställs av privata användare i syfte att delas och utbytas inom intressegrupper.

Genom ett ändringsdirektiv 2018 till AV-direktivet klagörs att även en särskiljbar del av en tjänst kan vara en audiovisuell medietjänst om delen har som huvudsakligt syfte att tillhandahålla tv-sändningar eller beställ-tv.¹⁰

4.1.3 MPRT:s praxis om vilka leverantörer och tjänster som omfattas av krav

I MPRT:s bedömning av vilka som ska omfattas av begreppet leverantörer av medietjänster har hänsyn tagits till om de audiovisuella medietjänsterna är massmedier, dvs. är avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten (jfr skäl 21 till AV-direktivet). Följande kategorier av aktörer har generellt inte ansetts ha tjänster som omfattas av radio- och tv-lagens bestämmelser om tillgänglighet: kommuner, regioner, myndigheter, skolor, fastighetsbolag och övriga som bedriver tv-sändningar, men där sådana sändningar inte är deras huvudsakliga eller en betydande uppgift. Vidare omfattas inte en stor andel av de drygt tusen anmälda och registrerade webb-tv-sändningar som tillhandahålls av bl.a. religiösa samfund, ideella föreningar och privatpersoner. Däremot har aktörer som

⁷ 3 kap. 1 § 6 p och 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen.

⁸ Europaparlamentet och rådets direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster).

⁹ Artikel 1.1 d AV-direktivet.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (ändringsdirektivet).

exempelvis sänder tv-program i marknätet respektive via webben, men som idag har en mindre publik, ansetts omfattas om deras sändningar är avsedda att tas emot av allmänheten i syfte att informera och underhålla och om sändningarna även får anses ha förutsättningar att få en stor publik och därmed också få en påverkan på allmänheten.

4.1.4 Krav på tillgänglighet för offentliga aktörer

Vissa av de grupper som MPRT tidigare undantagit från krav omfattas istället av krav på tillgänglighet enligt webbtillgänglighetsdirektivet som implementerats i svensk rätt genom särskild reglering, bl.a. lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.¹¹ Krav på tillgänglighet omfattar offentliga aktörers webbplatser och appar. Med offentliga aktörer menas myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och regioner, offentligt styrda organ samt sammanslutningar av dessa aktörer. Även vissa privata aktörer inom exempelvis skola och sjukvård omfattas. Direktsändningar omfattas inte av kraven men om den direktsända inspelningen kommer att finnas kvar att ta del av i efterhand räknas den som förinspelad och omfattas då av kraven. Inspektionen ska vara textad och syntolkad. En tillgänglighetsredogörelse ska publiceras regelbundet. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) har tillsyn över att reglerna följs.¹²

4.2 Jämförelse med kraven i några andra länder

I Norge ställs krav på kommersiella leverantörer av medietjänster som har en tittartidsandel på över fem procent. I nuläget är det endast två kommersiella kanaler som har en tittartidsandel på över fem procent, TV2 och TV Norge, och därmed omfattas av kraven. I Finland ställs krav på tillgänglighet på två rikstäckande kommersiella leverantörer, MTV3 och Nelonen. MTV3 omfattas av kraven eftersom kanalen har en så kallad *"riksomfattande programkoncession"*, medan Nelonen omfattas till följd av ett särskilt beslut från kommunikationsministeriet.¹³ I Spanien regleras i lag kraven för public service-företag och kommersiella leverantörer på nationell och regional nivå. Varken webb-tv, beställ-tv eller sändningar till utlandet omfattas av lagens krav. På Irland omfattas ett tiotal kommersiella leverantörer av krav, vilket även innefattar lokala programtjänster. Sändningar till utlandet omfattas inte av krav.¹⁴ I Danmark omfattas även ett fyrmtotal mindre lokala aktörer under förutsättning att de kan betraktas som leverantörer av medietjänster, vilket undantar enskilda personer som sänder enstaka timmar. I samtliga omnämnda länder ställs krav på public service-företagen. Se vidare Funkas rapport Kartläggning av tillgängligheten till tv-tjänster, 2020.

¹¹ Lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service, Förordningen (2018:1938) om tillgänglighet till digital offentlig service. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer.

¹² Myndigheten för digital förvaltning, <https://www.digg.se/digital-tillganglighet>, hämtat 2021-04-07.

¹³ Broadcasting Authority of Ireland; BAI Access Rules January 2019, www.bai.ie/en/?attachment_id=133610, hämtat den 9 april 2021.

¹⁴ Uppgift vid nordiskt erfarenhetsutbyte den 18 mars 2021.

4.3 Leverantörer och tjänster som ska omfattas av krav

De grupper som hittills undantagits från MPRT:s krav på tillgänglighet ska även fortsättningsvis undantas. Vissa av dessa grupper omfattas istället av webbtillgänglighetsdirektivet som redogjorts för ovan. MPRT har tidigare haft en relativt vid tolkning av vilka som ska omfattas av krav. Denna praxis har skilt sig från andra länder som omfattas av AV-direktivet. MPRT:s beslut har omfattat även mycket små aktörer, då de ansetts ha förutsättningar att bli större. Förutsättningar att nå ut till en stor publik har dock alla som sänder via webben, då spridningen inte är begränsad till vissa områden i Sverige. Flera länder ställer endast krav på nationella tv-kanaler eller kanaler som har en viss tittartidsandel, t.ex. Norge på över fem procent. För att underlätta för mindre, ofta lokala aktörer att etablera sig och även fortsättningsvis bedriva verksamhet är det är lämpligt att avvakta med att ställa krav på dessa till dess de eventuellt har nått en större publik och därmed kan ha en massmedial påverkan. På så sätt kan även yttrandefriheten främjas.

Tjänster som har en tittartidsandel på en procent eller mer ska omfattas av särskilda krav (läs mer i avsnitt 6.3 och 7.3). En gräns utifrån tittartidsandelar när krav ska ställas eller inte är förutsägbart för leverantörerna och det kan hävdas att under en viss tittartidsandel har en tjänst inte en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten (jfr skäl 21 till AV-direktivet).

En tittartidsandel ska dock inte ensamt fälla avgörandet om en tjänst ska anses vara en audiovisuell medietjänst som ska omfattas av krav. Vissa leverantörers medietjänster bör omfattas av krav oavsett tittartidsandel.

Traditionella massmedieföretag har typiskt sett många olika kanaler/medier att nå ut med sitt innehåll och deras tjänster kan därför ses som massmedium som snabbt kan nå en stor publik. Det kan även gälla operatörer som förutom att erbjuda andras programtjänster även erbjuder exempelvis egna beställ-tv-tjänster.

Förordnade lokala kabelsändarorganisationer har en låg tittartidsandel men ska ändå omfattas, då dessa organisationer får tillgång till en kanal i kabelnäten inom en kommun för att låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i verksamheten. Den måste vara öppen för alla föreningar och enskilda som vill vara med och sända. Det är dock tillräckligt att tillgängligheten främjas genom en medlemsförenings sändningar eller tillhandahållande av program.

Övriga registrerade leverantörer får bedömas utifrån sin respektive verksamhet och dess omfattning om de ska omfattas av krav eller inte.

Följande grupper ska därför omfattas av krav för sina tjänster (såväl linjära tv-tjänster som beställ-tv) och avser då de tjänster som inte omfattas av särskilda krav:

- tillståndshavare i marknätet och andra traditionella massmedieföretag
- förordnade lokala kabelsändarorganisationer
- övriga leverantörer som i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten program i tv-sändningar eller beställ-tv och som är

avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten.

Tjänster som har en tittartidsandel som är lägre än en procent och som inte tillhör någon av kategorierna ovan omfattas därmed inte av krav.

TV4 Media (TV4 AB och C More Entertainment AB) poängterar vikten av att skilja på å ena sidan en leverantör av en medietjänst med ansvarig utgivare, så som TV4 Play, och å andra sidan en distributör. Distributörens funktion är att distribuera innehåll som någon annan är utgivare för. Rollen av aggregator är att vara distributör av andras medietjänster. Ett företag kan ha både en aggregatorstjänst och utöver den även ha en egen medietjänst med ansvarig utgivare. TV4 Media anser att myndigheten i beslut om vilka som ska omfattas ska skilja på en leverantör av en medietjänst med ansvarig utgivare - TV4 Play, och en aggregator - en distributör.

Telia Sverige AB anser inte att Telia play bör omfattas av krav och menar att bolaget inte har en beställ-tv-funktion i radio- och tv-lagens mening eftersom bolaget inte har några tekniska eller faktiska behörigheter, rättigheter eller möjligheter att självt fullgöra tillgänglighetskraven. Inte heller **AB Svenska Spel** anser sig vara en leverantör av medietjänster och anger dessutom att bolaget, i egenskap av offentlig aktör, omfattas av webbtillgänglighetsdirektivet. **TU Medier i Sverige (Tidningsutgivarna)** har uppfattat det såsom att tidningsföretag rent generellt inte ska omfattas av krav för linjära sändningar utan bara för beställ-tv-tjänster.

MPRT avser inte att göra ett generellt undantag för tidningsföretags linjära sändningar. MPRT kommer i särskilda beslut bestämma vilka aktörer och tjänster som ska omfattas av krav och i vilken omfattning och får då ta ställning till om samtliga aktörer, bl.a. aktörerna ovan, ska omfattas eller inte.

5. Den tekniska utvecklingen och leverantörers finansiella förutsättningar

5.1 Inledning

När MPRT ska bestämma kravens omfattning ska myndigheten beakta leverantörernas finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster. För att undersöka den tekniska utvecklingen anlätade MPRT konsultbolaget Funka att göra en utredning om utbudet av tjänster och deras användbarhet. Rapporten och de synpunkter som kommit in på rapporten finns att ta del av på MPRT:s webbplats.¹⁵

5.2 Vilka tekniker som ska omfattas av MPRT:s krav

Kraven på tillgänglighet innebär att någon av följande tillgänglighetstekniker ska användas: textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Kraven omfattar inte skyldighet att t.ex. framställa program som är gjorda på teckenspråk eftersom sådana krav räknas som innehållsvillkor. För närvarande ställs innehållsvillkor om tillgänglighet enbart på public service-företagen.

I Funkas rapport redogörs för det nuvarande utbudet av tekniska tillgänglighetstjänster för tv-program. Eventuella kommentarer rörande vissa fakta i rapporten framgår nedan. Av de kommentarer som kommit in till MPRT framgår att det är svårt att ta del av tjänsterna. Användarna saknar samlad information om vilka program som gjorts tillgängliga genom olika tjänster och var och hur de kan hittas. Se vidare kapitel 10.

I Funkas rapport konstateras att textning är den tjänst som är mest utbredd. Det finns flera olika tekniker för att erbjuda textning, men det vanligaste är valbar textning till förinspelade program. På senare år har vissa leverantörer börjat använda sig av automatisk taligenkänning för maskinskapad textning, så kallad automatisk textning. Leverantörer kan få automatisk textning genom gratisapplikationer som använder Googles källkod för taligenkänning. Ett fåtal leverantörer erbjuder möjligheten att anpassa textningens utseende. SVT uppger att företaget autotextar lokala nyheter online men att det i dagsläget inte är tekniskt möjligt att texta lokala nyheter i broadcast. SVT uppger vidare i en kommentar till Funkas rapport att programföretaget inte använder sig av skrivtolkar utan av direkttextare, vilket är en annan yrkesroll.

Teckenspråkstolkning tillhandahålls i någon mån av de större svenska leverantörerna. SVT använder ny teknik för valbar teckenspråkstolkning. Tekniken utgår från HbbTV-standard,

¹⁵ <https://www.mprt.se/om-oss/aktuella-uppdrag/nya-tillganglighetskrav-for-tv>.

som syftar till att skapa tv-tjänster som kombinerar linjära sändningar med innehåll online. Enligt SVT är tjänsten inte längre en pilottest utan sedan mitten av 2020 sänds tjänsten ut med SVT:s kanaler.

Syntolkning innebär att en speakerröst kompletterar det befintliga ljudspåret genom att beskriva det visuella innehållet. Det är enligt Funka en tjänst som uppskattas av många och hjälper personer med synnedsättning att följa med i vad som visas på skärmen.

Uppläst text är en teknik som läser upp översättningstextning. Den är tänkt att hjälpa dem som har svårt att ta del av innehåll i text, däribland personer med synnedsättning eller läs- och skrivsvårigheter. Uppläsningen kan göras med en syntetisk (datorgenererad) röst, eller av en verklig person. Tekniken tillhandahålls av SVT och TV4 AB. Enligt NENT har bolaget inte denna teknik, varför bolaget behöver viss tid för att kunna erbjuda en sådan tjänst.

En teknisk aspekt är också det utrymme som krävs för respektive tjänst. Teracom AB har uppgett att ett extra ljudspår för att en programtjänst ska kunna erbjuda tjänsten uppläst text kräver cirka 70 kbps i utsändningen. I ett sändarnät med många programtjänster motsvarar det drygt en halv programtjänst.¹⁶ Tekniken uppläst text tillhandahålls idag för public servicekanalerna samt för TV4 HD och Kanal 5. Teracom AB bedömer att fler kanaler kan erbjuda tjänsten uppläst text först efter det att planerade nätförändringar i marknätet är genomförda i oktober 2021.

En relativt ny tjänst är *Tydligare tal* som tillhandahålls av SVT och har utvecklats tillsammans med Hörselskadades Riksförbund (HRF).

5.3 Tillgänglighetsdirektivets bestämmelser om krav på elektroniska programguider m.m.

I AV-direktivet anges att medlen för att uppnå tillgänglighet bör omfatta, men behöver inte begränsas till, teckenspråkstolkning, undertextning för personer som är döva och hörselskadade, upplästa undertexter och syntolkning. Direktivet omfattar inte funktioner eller tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster, och inte heller tillgänglighetsfunktioner i elektroniska programguider (EPG:er). AV-direktivet påverkar därför inte unionsrätt som syftar till att harmonisera tillgängligheten för tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster, t.ex. webbplatser, nätapplikationer och EPG:er, eller tillhandahållandet av information om tillgänglighet och information i tillgängliga format.

Dessa frågor behandlas i stället i ett annat direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv om krav på tillgänglighet för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet), där krav ställs på att produkter och tjänster görs uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.¹⁷ Utredningen om genomförandet av tillgänglighetsdirektivet, har analyserat hur svensk rätt förhåller sig till direktivet och lämnat nödvändiga författningsförslag. Kraven på tillgänglighet

¹⁶ Skrivelse från Teracom AB 8 mars 2021.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om krav på tillgänglighet för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet).

föreslås gälla produkter som släpps ut på marknaden efter den 28 juni 2025 respektive tjänster som tillhandahållas på marknaden efter denna tidpunkt. MPRT föreslås få i uppgift att utöva tillsyn över krav på tillgänglighet avseende tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster (EPG) samt viss föreskriftsrätt.¹⁸

5.4 Finansiella förutsättningar

MPRT:S BEDÖMNING: Tittartidsandelen för linjära tv-tjänster och beställ-tv ska vara ett mått för att bedöma en leverantörs finansiella förutsättningar att tillgängliggöra program för personer med funktionsnedsättning. För tjänster med särskilda krav på tillgänglighet behöver kraven inte uppfyllas till den del som kostnaderna för att göra tjänsterna tillgängliga överstiger en procent av nettoomsättningen för en tjänst.

5.4.1 Inledning

Vid MPRT:s bedömning av vilka krav som ska ställas ska hänsyn tas till leverantörens finansiella förutsättningar. Textning får anses vara den teknik som kräver minst resurser. En synpunkt som framkommit i MPRT:s kontakter med brukarorganisationer är att det inte behöver vara så komplicerat och dyrt att tillgängliggöra ett program med t.ex. textning, men att det saknas kunskap bland mindre aktörer hur de kan tillgängliggöra sina program på ett enkelt och billigt sätt. MPRT avser att informera särskilt kring dessa frågor. Vissa av de andra teknikerna är mer kostnadskrävande, varför det särskilt för små aktörer skulle bli alltför betungande att få omfattande krav.

I Funkas rapport redogörs för vissa kostnader. I en tidigare rapport från 2016 redogjorde Funka på uppdrag av MPRT för kostnader för tjänsten uppläst text med talsyntes. Talsyntestekniken paketeras ofta som färdiga produkter med en talsynteslicens och tillhörande mjukvara, som tv-bolagen kan köpa in och koppla ihop med sina existerande undertextprogramtekniker. För uppläst text uppskattades 2016 kostnaderna för licenser tillsammans med investerings- personal- och arbetskostnader och till flera hundra tusen kronor för ett programbolag.¹⁹

5.4.2 Tittartidsandelar – ett mått för att bedöma finansiella förutsättningar

Kommersiella tv-sändningar finansieras genom reklam och/eller betal-tv-abonnemang. Beställ-tv finansieras genom reklam och abonnemang men också med enstaka stycke köp av program.

¹⁸ SOU 2021:44 Tillgänglighetsdirektivet.

¹⁹ Kartläggning och analys av tillgänglighetstekniken uppläst text, Funka Nu AB, dnr 16/03463.

För reklamfinansierade tv-kanaler är det viktigt att kunna mäta och följa upp tittandet. Leverantören vill kunna visa vilken räckvidd, antal tittare eller tittartidsandelar respektive tjänst har. Vidare är det viktigt att mätningen görs av en oberoende part. Av bl.a. denna anledning startades företaget Mediamätning i Sverige MMS AB (MMS). MMS ägs till huvuddelen av SVT, TV4 AB, NENT Group och Discovery Networks Sweden med 24 procent vardera och resterande andelar innehas av Sveriges Annonsörer och Sveriges Mediebyråer.²⁰

Idag finns två olika sätt att mäta tv-tittandet. Linjära tv-sändningar mäts genom en teknisk mätning, med så kallade People Meters. Systemet bygger på att medlemmar i en tittarpanel som är representativ för den svenska tv-befolkningen, rapporterar om sitt tittande via elektronisk mätare. Totalt ingår 3 000 hushåll i mätningen. Resultatet av mätningarna publiceras årligen i en rapport som är allmänt tillgänglig utan kostnad. Annan rörlig bild, bl.a. beställ-tv, mäts genom telefonintervjuer som görs löpande fyra gånger per år, där respondenten får uppskatta sitt eget tittande. Informationen sammanställs i MMS rapportserie Trend & Tema. Det krävs en prenumeration för att ta del av innehållet i rapporterna.

Ett mått för att bedöma en leverantörs finansiella förutsättningar är därför att beakta hur många tittare en viss tjänst har. MPRT har i tidigare beslut om krav på tillgänglighet för linjära tv-tjänster beaktat en leverantörs finansiella förutsättningar genom att se till tjänstens tittartidsandel och då utgått från MMS årliga rapport. En tittartidsandel på en procent eller mer har inneburit högre krav på tillgängliggörande. Tittartidsandelen för linjära tv-tjänster ska även fortsättningsvis vara ett mått för att bedöma finansiella förutsättningar att tillgängliggöra linjära sändningar.

För beställ-tv ska samma mått användas. Beställ-tv mäts dock inte på samma sätt, utan som antal tittade minuter per dag, och uppgifterna sammanställs inte heller i en årlig rapport som är gratis att ta del av. Då det inte finns någon annan, mer tillförlitlig information om tittandet ska MMS rapporter användas som grund för beräkningen av tittartidsandelar.

Tittartidsandelen för beställ-tv ska då beräknas genom att MPRT tar fram ett genomsnitt av tittandet under ett år på en tjänst utifrån uppgifter i MMS rapporter Trend och Tema. Antalet tittade minuter per dag i en tjänst ska därefter delas med antal tittade minuter per dag i all beställ-tv som mäts av MMS och på så sätt får man fram en tittartidsandel. Den leverantör som anser sig ha lägre tittartidsandelar än MMS mätningar visar har möjlighet att begära en omprövning av MPRT:s beslut om särskilda krav och får då styrka att tjänsten har en lägre tittartidsandel än 1 procent genom att redovisa andra tillförlitliga mätningar.

²⁰ Mediamätning i Skandinavien (MMS) AB, www.mms.se, hämtat den 7 maj 2021.

5.4.3 Kostnadstak för tjänster med särskilda krav

MPRT:S BEDÖMNING Skyldigheten att göra program tillgängliga behöver inte uppfyllas till den del kostnaderna för tillgängliggörandet överstiger en procent av nettoomsättningen för en tjänst. För period 1 ska nettoomsättningen beräknas på kalenderåret 2021 och för period 2 på kalenderåret 2022. Har tillgängliggörandet fördelats mellan flera olika linjära tv-tjänster med särskilda krav ska nettoomsättningen beräknas på programtjänsternas sammanlagda nettoomsättning.

Ett sätt att ta hänsyn till en leverantörs finansiella förutsättningar är att sätta ett kostnadstak för tillgängliggörandet. Ett sådant tak finns också i nuvarande beslut och innebär att kraven inte behöver uppfyllas till den del kostnaden för att uppfylla skyldigheten överstiger en procent av nettoomsättningen för den aktuella programtjänsten. Beräkningen görs för kalenderåret före den period som den aktuella kravnivån avser. Liknande kostnadstak finns bl.a. i Storbritannien. För programtjänster med krav på främjande har ett kostnadstak inte ansetts nödvändigt. Kostnadstaket har hittills inte aktualiserats av någon leverantör.

I utkastet till denna rapport föreslog MPRT en omformulering så att skyldigheten att göra program tillgängliga inte behöver uppfyllas till den del kostnaden bedöms som oskäligt betungande. Utgångspunkten föreslogs dock vara oförändrad, det vill säga att kostnaderna inte ska behöva överstiga en procent av nettoomsättningen för en linjär tv-tjänst eller beställ-tv. **Myndigheten för delaktighet (MFD)** anser att det nya sättet att formulera det s.k. kostnadstaket för tjänster med särskilda krav som ”oskäligt betungande” är olyckligt. I motsvarande fall när liknande formuleringar används, t.ex. i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service eller i tillgänglighetsdirektivet, finns det tydliga krav på produkter eller tjänster och motsvarande beskrivningar av när något kan undantas. Något motsvarande finns inte i AV-direktivet eftersom grunden i detta direktiv i stället generellt är en successiv förbättring. MFD ser att det därigenom finns en risk att fokus läggs på att kraven ses som betungande snarare än att bidra till förbättringar. MFD förespråkar därför att det tidigare sättet att beskriva kostnadstaket kvarstår. Även **Funktionsrätt Sverige** och **Dyslexiförbundet** avstyrker den föreslagna omformuleringen och menar att den som inte har kunskap om tillgänglighet uppskattar kostnader betydligt högre än den som har satt sig in i frågorna. De uppger vidare att i andra länder finns siffror på hur kostnader för tillgänglighetstjänster har minskat snabbt när efterfrågan har ökat, därför är det olämpligt att leverantörerna ska kunna använda sig av ett godtyckligt begrepp som riskerar användas för att bromsa kravet på ökad tillgänglighet. Leverantörerna av medietjänster har inte kommenterat den föreslagna omformuleringen.

Med hänsyn till den kritik som framförts på den föreslagna ändringen ska kostnadstaket formuleras i enlighet med tidigare beslut. Det innebär att krav på tillgängliggörande inte behöver uppfyllas till den del kostnaderna överstiger en procent av nettoomsättningen för en linjär tv-tjänst eller beställ-tv. Har tillgängliggörandet fördelats mellan flera olika linjära tv-tjänster med särskilda krav ska nettoomsättningen beräknas på programtjänsternas

sammanlagda nettoomsättning. För period 1 ska nettoomsättningen beräknas på kalenderåret 2021 och för period 2 på kalenderåret 2022.

6. Krav på tillgänglighet för linjära tv-tjänster

MPRT:S BEDÖMNING: Kraven på tillgänglighet till linjära tv-tjänster ska ställas med hänsyn till leverantörernas finansiella och tekniska förutsättningar. Linjära tv-tjänster som riktar sig till en svensk publik och som har en tittartidsandel på en procent eller mer ska omfattas av särskilda krav. Kraven ska ställas utifrån kvoter beräknat på antal sändningstimmar i en programtjänst på en distributionsplattform. Tjänster med lägre tittartidsandel än en procent ska omfattas av krav på att främja tillgänglighet till tv. För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.

6.1 Regleringen och nu gällande beslut

6.1.1 Regleringen

En leverantör av medietjänster ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Tillgänglighetsförändringen ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med public service-avgift²¹, och av MPRT i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid.²²

Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas.

Regeringen har tidigare uttryckt att kraven på SVT och UR ska vara högre än de krav som myndigheten ställer på kommersiella programföretag.²³

6.1.2 Gällande beslut med särskilda och generella krav

MPRT har ställt särskilda krav på de kanaler som har en tittartidsandel på en procent eller mer. Det gäller idag TV4 AB:s kanaler TV4, Sjuan och TV12 och sändningarna i marknätet,

²¹ Enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

²² 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen.

²³ Prop. 2012/13:164 s. 73 f.

genom tråd och via satellit. Kraven anges per teknisk tillgänglighetstjänst i procent av det sammantagna antalet sändningstimmar i marknätet, via satellit och genom tråd. Alla förinspelade program på svenska ska textas. 55 procent av de direktsända programmen på svenska ska textas. Teckenspråkstolkning och syntolkning ska erbjudas i fyra procent av programutbudet på svenska. För program på andra språk med svensk översättningstext gäller att TV4 AB ska tillgängliggöra två procent av programutbudet med uppläst text. Tillgängliggörandet ska ske i marknätet, via satellit och genom tråd. TV4 AB får, med beaktande av målgruppernas behov, avgöra den närmare fördelningen mellan de olika plattformarna. Ett visst tillgängliggörande ska dock ske linjärt på alla plattformar. Syntolkning eller uppläst text som tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta samtidigt som ett tv-program sänds linjärt i en programtjänst får också räknas som ett tillgängliggörande.²⁴

Övriga programtjänster omfattas av generella krav, vilket innebär att programföretagen avgör vilken eller vilka av teknikerna (dvs. textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och/eller uppläst text) som ska användas för att främja tillgängligheten till programmen. De får också avgöra på vilken eller vilka plattformar detta ska ske och i vilken närmare omfattning, men i vart fall några program ska göras tillgängliga med någon av de uppräknade teknikerna under en redovisningsperiod.²⁵

6.2 Jämförelse med kraven för public service och kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder

6.2.1 Kraven för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR)

Regeringens beslut om krav på tillgänglighet till tv-sändningar för SVT och UR gäller för perioden 1 januari 2020–31 december 2022.²⁶ Alla icke-direktsända program på svenska ska textas, vilket är samma krav som för TV4 AB:s tre kanaler med särskilda krav. Under perioden ska textning av de direktsända programmen på svenska öka från 70 till 75 procent. TV4 AB har krav på 55 procent. Teckenspråkstolkning och syntolkning ska under perioden öka från 4,5 till 5,5 procent, att jämföra med TV4 AB:s nuvarande krav på 4 procent. Tjänsten uppläst text ska erbjudas i alla icke-direktsända program med översättningstext. TV4 AB har här en procentsats på två procent men gör betydligt mer tillgängligt enligt sin senaste redovisning.

Liksom för TV4 AB gäller att syntolkning och uppläst text som tillhandahålls som ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta samtidigt som ett tv-program sänds linjärt i en programtjänst får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande. Vidare gäller för både TV4 AB och public service att teckenspråkstolkning och syntolkning som tillhandahålls genom sändning över internet samtidigt som ett tv-program sänds linjärt i en programtjänst får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande.

²⁴ MPRT:s beslut 2020-06-23, dnr 20/02019.

²⁵ MPRT:s beslut 2020-06-23, dnr 20/02307.

²⁶ Regeringsbeslut 2019-12-05, Ku2019/01605/MD och Ku2019/02012/MD.

SVT:s programtjänster och utbudet av UR:s program i SVT:s programtjänster ska göras tillgängliga genom samtliga tillgänglighetstjänster i såväl marknätet som via satellit och genom tråd om tekniska förutsättningar för distribution av tillgänglighetstjänsten finns.

Fördelningen av tillgänglighetsförändringen mellan olika programtjänster får avgöras av SVT respektive UR efter diskussion med berörda brukarorganisationer och med beaktande av aktuella målgruppers behov, bl.a. vad gäller vilka program som görs tillgängliga. Samtliga tillgänglighetstjänster ska hålla hög kvalitet och användbarhet, vilket ska utvärderas årligen av programföretagen. Skyldigheten omfattar inte beställ-tv men visst tillgodoräknande får ske precis som för TV4 AB:s tre kanaler med särskilda krav. Regeringen har i ett särskilt beslut ställt krav på SVT och UR vad gäller beställ-tv, se avsnitt 7.2.1 nedan.

6.2.2 Kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder

Funka har i sin rapport redogjort för skyldigheter i några utvalda länder. I detta avsnitt ges en kort sammanfattning av dessa länders krav på tillgänglighet till linjära tv-tjänster för kommersiella aktörer, med tillägg av de krav som ställs i Danmark och kraven för de kanaler som numera är etablerade i Tyskland men vänder sig till en svensk publik.

I Norge ställs krav på tillgänglighet för de kanaler som har en tittartidsandel på mer än fem procent, vilket i praktiken innebär att krav endast ställs på två kommersiella kanaler. För dessa kanaler gäller att alla förproducerade och direktsända tv-program som sänds mellan klockan 18.00 och 23.00 ska textas. Tv-program med teckenspråkstolkning ska sändas åtminstone en gång i veckan. Tv-program med syntolkning ska sändas åtminstone en gång i månaden. För samtliga tjänster gäller kraven i den mån det är tekniskt och praktiskt genomförbart.

I Danmark ställs krav på de aktörer som bedöms vara en leverantör av medietjänster, oavsett vilken tittartidsandel tjänsten har, och gäller de aktörer som sänder i marknätet, genom kabel, över internet eller via satellit. Det ställs dock inga kvantitativa krav för dessa aktörer, utan krav på en successiv ökning av tillgänglighetsförändringen av tjänsterna. Aktörerna ska i en handlingsplan visa att utvecklingen går framåt, dvs. att de successivt gör mer. Handlingsplanerna är treåriga.²⁷

I Finland har två nationella kommersiella kanaler krav på tillgänglighet. 75 procent av utbudet av tv-program på finska eller svenska i dessa kanaler ska förses med textning och andra program ska förses med referat eller med en tjänst där texten i ett textat program omvandlas till ljud (ljud- och textningstjänst). Textningen ska vara begriplig och tydlig för tittarna.

På Irland ställs kvantitativa krav utifrån en leverantörs tittartidsandel och ekonomiska handlingsutrymme. Besluten gäller för tiden 2019–2023. Funka uppger i sin rapport att den största kommersiella kanalen har krav på att öka andelen textning från 51 procent vid periodens början till 56 procent vid periodens slut 2023. Motsvarande krav för en mindre

²⁷ Information lämnat vid nordiskt möte den 18 mars 2021, samt <https://slks.dk/omraader/medier/tv/tilgaengelighed/>

lokal tv-kanal är en ökning under perioden från 11 till 13 procent. Kraven gäller inte för webb-tv.

Kanalerna Kanal 5, Kanal 9, Kanal 11, Discovery Channel och TLC riktar sig till en svensk publik men är numera etablerade i München, Tyskland, genom det tyska bolaget Discovery Communications Deutschland GmbH & Co (Discovery). Discovery ska för dessa tjänster inkludera tillgängligt innehåll och successivt och gradvis utöka omfattningen av sådant innehåll utifrån sina finansiella och tekniska förutsättningar.²⁸

6.3 Särskilda krav och krav på främjande

Det ska även fortsättningsvis ställas krav på olika nivåer med hänsyn till leverantörernas finansiella och tekniska förutsättningar.

De finansiella förutsättningarna ska även i fortsättningen utgå från en programtjänsts tittartidsandel i enlighet med MMS mätningar som redovisas årligen i en rapport i januari.

En tittartidsandel på en procent eller mer är även fortsättningsvis en väl avvägd gräns för när mer omfattande krav ska ställas. Särskilda krav ska därför ställas för tjänster som riktar sig till en svensk publik som har en tittartidsandel på en procent eller mer.

Det innebär att i följande programtjänster träffas av särskilda krav i det kommande beslutet: TV3, TV4, TV6, Sjuan, TV8, TV10 och TV12.²⁹ Programtjänsterna innehas av TV4 AB och Nordic Entertainment Group Sweden AB.

HRF vill att MPRT redan nu signalerar att kretsen av leverantörer med särskilda krav till nästa period ska vidgas och då omfatta de tjänster som har en tittartidsandel på mer än 0,5 procent. HRF menar att målet om att alla audiovisuella sändningar textas i framtiden kommer inte nås om inte kretsen på sikt ökar. MPRT avser att återkomma i denna fråga inför nästa period som inleds den 1 september 2023.

Under de senaste åren har MPRT registrerat många programtjänster, vars innehåll riktar sig till andra länder än Sverige. MPRT har inte tillgång till tittartidsandelar i flertalet av dessa länder. Kraven på tillgänglighet är ofta lägre i dessa länder än i Sverige. Hittills har MPRT inte ställt krav på tillgänglighet till tv-sändningar på andra språk än svenska. MPRT anser dock att det nu, för de tjänster som riktar sig till andra länder inom EU eller EES, ska ställas krav på att främja tillgängligheten till tv. Kravet på främjande ska gälla program på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.

De kategorier av leverantörer av medietjänster som räknas upp nedan ska ha krav att främja tillgängligheten till sina linjära tv-tjänster (krav på främjande) om tjänsterna riktar sig till en svensk publik men har en tittartidsandel som understiger en procent, eller riktar sig till andra stater inom EES oavsett tittartidsandel.

²⁸ Medienstaatsvertrag" (i.e. § 7 MStV) samt uppgift från Bayerische Landeszentrale für neue Medien (BLM) i skrivelse den 29 mars 2021.

²⁹ Enligt MMS Årsrapport 2020 hade dessa tjänster 2020 en tittartidsandel som översteg 1 procent.

De kategorier av leverantörer som omfattas är

- tillståndshavare i marknätet och andra traditionella massmedieföretag
- förordnade lokala kabelsändarorganisationer
- övriga leverantörer som i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten program i tv-sändningar eller beställ-tv och som är avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten.

6.3.1 Krav ska ställas för program på vissa språk

För de tjänster som riktar sig till en svensk publik ska kravet på tillgänglighet gälla program på svenska. Undantag gäller för tjänsten uppläst text, som framförallt används för program på andra språk med svensk översättningstext.

För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.

6.3.2 Beräkningsgrunder och eventuell ytterligare harmonisering med public service

Både SVT och UR anser att besluten och kraven för redovisningar av tillgänglighetstjänster för public service och övriga leverantörer bör harmoniseras. SVT menar att en synkronisering skulle vara av värde för tv-branschen och användarna eftersom det skapar tydlighet om vad som gäller och ger möjligheter att jämföra. UR menar att det kan skapa en tydligare och mer transparent bild av hur de olika mediebolagen arbetar med och lever upp till kraven om tillgänglighetstjänster och möjlighet att ge en sammanhållen redovisning kring hur dessa arbetat för att uppfylla villkoren i respektive sändningstillstånd samt tillgänglighetsbeslut.

I vissa delar är dock kraven för public service och TV4 AB:s kanaler med särskilda krav synkroniserade, t.ex. är kvoter uppställda per tillgänglighetsteknik och vad gäller textning är det samma beräkningsgrund och samma höga krav. I kommande beslut kommer MPRT ändra beräkningsgrunden för linjära tv-sändningar så att kraven kommer ställas utifrån sändningstiden i en programtjänst på en plattform istället för som tidigare på den sammanlagda sändningstiden på samtliga de plattformar där programtjänsten distribueras. För kraven på textning och uppläst text innebär det ingen ändring i sak, då kraven liksom idag ska uppfyllas på alla de plattformar som sändningarna distribueras. Det kommer dock innebära en skillnad i beräkningen för andelen av sändningstiden som ska tillgängliggöras genom syntolkning och teckenspråkstolkning. TV4 AB har enligt nuvarande beslut möjlighet att fördela tillgängliggörande av program genom tolkning mellan plattformarna och har då valt att i huvudsak distribuera tolkade program genom tråd. TV4 AB har enligt dagens beslut även en möjlighet att tillgodoräkna sig visst material i beställ-tv, vilket kommer att upphöra i kommande beslut.

Det är angeläget att utbudet av tolkade program inte minskar genom den nya beräkningsgrunden. Procentandelen måste därför höjas från nuvarande nivå på 4 procent. I utkast till rapport redogör MPRT för hur en sådan höjning ska beräknas genom exempel från TV4 AB:s redovisning för år 2019. Enligt 2019 års redovisning uppfyllde TV4 AB kraven för tolkning huvudsakligen genom tråd. Endast ett fåtal tolkade program distribuerades i marknätet eller via satellit. Sammanlagt 570 timmar trådsändningar tillgängliggjordes genom teckenspråkstolkning, vilket motsvarar cirka 9,73 procent av sändningstiden på distributionsplattformen tråd. Syntolkningen uppgick till 562 timmar, vilket motsvarar 9,59 procent av sändningstiden på distributionsplattformen tråd. Något tillgodoräknande genom beställ-tv är då inte medräknat.

TV4 Media anser att procentsatsen kan höjas till exempelvis 5 procent. Däremot bör den inte fastställas med stöd av det faktiska antalet timmar som gjorts tillgängliga föregående period.

MPRT bedömer att 2019 års redovisning kan tjäna som en utgångspunkt. TV4 AB uppfyllde då kravet på 4 procent av sändningstiden beräknat på alla tre plattformar. Då kraven nu kommer att ställas utifrån sändningstiden i en programtjänst på en plattform är det rimligt att anpassa procentsatsen därefter. Mot denna bakgrund bör kravet uppgå till tio procent av sändningstiden för en programtjänst på en distributionsplattform. Jämfört med nuvarande villkor innebär detta en mindre höjning, från 9,73 respektive 9,59 till 10 procent.

6.3.3 Hänsyn till tekniska och praktiska svårigheter att tillgängliggöra visst innehåll

Unga Hörselskadade och **HRF** är kritiska till förslaget att undanta direktsändningar av sport från krav på tillgängliggörande. Unga Hörselskadade förstår inte vad det är som hindrar att göra dessa sändningar tillgängliga. Det är viktigt att det innehåll som tillgängliggörs erbjuder en bredd för att möta olika intressen som finns hos olika personer. **HRF** ifrågasätter också undantaget med hänsyn till den tekniska utvecklingen och menar att om myndigheten ändå vill ha andra krav på just den här typen av sändningar bör de vara tydligare än vad som står idag.

Flera leverantörer av medietjänster har i samband med denna rapport och vid tidigare möten framfört att det är svårt att tillgängliggöra sändningar av snabba sporter som hockey, fotboll, innebandy och trav. De vill därför att sport ska undantas från krav på tillgänglighet, särskilt vad gäller direktsändningar. **NENT** frågar också efter ett förtydligande av vad som avses med direktsändningar och om även reprisändningar i nära anslutning till direktsändningen också kan omfattas. **NENT** vill också att annan typ av livesändningar ska kunna undantas.

MPRT ser att det finns svårigheter med att tillgängliggöra sport, särskilt vad gäller direktsändningar av vissa sporter, såsom hockey. Andra typer av typer av sportsändningar där bildrutan är fylld av textinformation om resultat m.m., kan göra det svårt att texta sändningen. Om alltför höga krav ställs finns en risk att leverantörerna avstår från att sända matcher i de breda kanalerna med särskilda krav och väjer att sända sporten i premiumkanaler som färre har tillgång till. Det är dock viktigt att leverantören verkar för att göra sändningarna tillgängliga, eftersom sportsändningar, t.ex. EM i fotboll som pågår när denna rapport skrivs, är en sådan lägereld som många vill ta del av. Sportsändningar

innehåller också ofta studiosamtal som är lättare att tillgängliggöra än själva matchen eller tävlingen.

Med beaktande av å ena sidan vissa svårigheter att göra sport tillgängligt och å andra sidan efterfrågan på att tillgängliggöra detta innehåll ska undantag från de kvantitativa kraven göras om det saknas tekniska eller praktiska förutsättningar att göra dessa sändningar tillgängliga. Leverantören ska i sådant fall istället verka för att sändningarna görs tillgängliga. I den årliga redovisningen ska leverantören då också redovisa varför det inte varit praktiskt eller tekniskt möjligt att tillgängliggöra sportsändningarna samt redovisa på vad sätt leverantören verkar för att göra denna typ av sändningar tillgängliga.

I framtida beslut kan MPRT komma att ställa högre krav vad gäller sändningar från matcher och tävlingar, särskilt som tjänsten automattextning förväntas bli bättre över tid. Andra typer av livesändningar bör inte undantas.

6.3.4 Särskilda krav

De särskilda kraven ska inte ställas högre än de krav som ställs för public service. Hänsyn ska också tas dels till de krav som ställs i andra länder, dels till respektive aktörs finansiella förutsättningar och dess nuvarande förutsättningar att erbjuda en viss teknik.

Med hänsyn dels till att kraven på TV4 AB kommer att öka genom att krav även ställs på beställ-tv, dels att de kravnivåer som ställs för SVT inte ökat i någon större omfattning ska inte heller kraven för programtjänster med särskilda krav öka i någon större omfattning jämfört med vad som gäller idag.

Textning

För de kanaler som idag omfattas av särskilda krav gäller krav på textning av alla förinspelade program på svenska på samtliga plattformar där programtjänsten distribueras. Någon ändring ska inte göras i denna del. Textning av direktsända program ska höjas från 55 till 60 procent och kravet gälla på samtliga de plattformar där programtjänsten distribueras.

Krav på teckenspråkstolkning och syntolkning

De av NENT:s tjänster som nu kommer att omfattas av särskilda krav har tidigare omfattas av brittisk reglering, där kraven på teckenspråkstolkning satts lägre än vad som nu gäller för TV4 AB:s tjänster med särskilda krav. I MPRT:s förslag i utkast till rapport har NENT därför fått lägre krav än TV4 AB.

TV4 Media anser att kommersiellt finansierade aktörer som vänder sig till den svenska publiken ska ha samma andelskrav. Sett till historiken diskrimineras TV4-kanalerna dubbelt, först under en period för att vara etablerade i Sverige medan konkurrenter som riktar sig till den svenska marknaden är eller varit etablerade utom riket, sen när fler aktörer etablerar sig inom riket så förväntas TV4 dessutom fortfarande leverera på högre andel. TV4 Media menar att det är olämpligt att en myndighet med sin beslutsmodell snedvrider marknaden. Kravnivåerna bör vara desamma för alla kanaler med särskilda krav. **NENT** anför att 17% av allt innehåll i deras programtjänster hade syntolkning 2020. Detta innehåll och denna investering diskonteras när kraven endast gäller svenskspråkigt innehåll. Vidare anför NENT

att svenska aktörer redan har en stor katalog på svenska och behöver inte lägga så mycket resurser som NENT kommer behöva göra för att uppfylla kraven.

Vid bestämmandet av kravens omfattning tar myndigheten förutom finansiella förutsättningar även hänsyn till om en aktör har en viss teknik och att kraven stegvis ska öka. Även kraven för TV4 har ökat stegvis över flera beslutsperioder. Därför har MPRT tagit hänsyn till att NENT få en ökning av kraven utifrån den nivå som tidigare gällt för dem i Storbritannien.³⁰ Vid nästkommande period bedöms de dock kunna få samma kvoter för de programtjänster som kommer omfattas av särskilda krav.

MPRT har valt att ställa samma nivå för krav på tillgänglighet för teckenspråkstolkning som för syntolkning. Enligt **TV4 Media** är tjänsten textning på TV4 mycket vidare använd än tjänsten teckenspråkstolkning och bolaget anser därför att mest nytta för flest är att prioritera textning då både teckenspråksbrukare och hördelsnedsatta kan tillgodogöra sig tekniken. I jämförelse mellan syn- och teckenspråkstolkning så står teckenspråkstolkningen för 1/3 av strömstarterna över tid, trots att i princip lika många timmar av de olika teknikerna funnits tillgängliga under samma period. Detta väcker enligt TV4 Media frågan om att vikta mellan tjänsterna syn- och teckenspråkstolkning efter efterfrågan istället för efter en fastställd procentsats på samma nivå för tjänsterna.

MPRT konstaterar att användarna har påtalat svårigheter att hitta de program som görs tillgängliga. Om informationen förbättras kan det innebära att andelen av dem som tar del av teckenspråkstolkade program ökar över tid. MPRT avser inte göra någon justering mellan kravnivåerna i nuläget.

Kraven för uppläst text

Sedan de tidigare utredningarna 2015 och 2016 har TV4 AB utvecklat teknik för uppläst text. Av bolagets senaste redovisning framgår att andelen tillgängliggjorda program genom uppläst text uppgick till över 16 procent. Nuvarande beslut innebär krav på att tillgängliggöra två procent. Enligt **TV4 AB** har den nya tjänsten fungerat väl linjärt men det kvarstår en del frågor som gör att bolaget inte har möjlighet att uppfylla kravet till 100 procent riktigt än. Enligt **Teracom AB** kan tjänsten uppläst text i marknätet idag endast erbjudas för TV4 HD men att efter uppgraderingar i nätet under hösten 2021 kan uppläst text erbjudas för fler kanaler. Med hänsyn till att det alljämt finns vissa tekniska problem bör det ännu inte ställas ett hundra procentigt krav på uppläst text för de kanaler som omfattas av särskilda krav. Kraven bör dock kunna höjas till 15 procent för period 1 och till 20 procent för period 2 och ska då gälla på alla de plattformar som tjänsten distribueras.

NENT uppger att bolaget idag inte har teknik för att kunna erbjuda uppläst text. MPRT anser därför att kravet för NENT ska ställas lägre än för TV4 AB:s programtjänster med särskilda krav. NENT ska därför få krav på att verka för att en sådan tjänst tas fram. Vid nästkommande beslut 2023 bör dock kvantitativa krav på uppläst text också kunna ställas på NENT.

Beslutsmodell för tjänster med särskilda krav återfinns i avsnitt 2.3.

³⁰ Ofcom, Access services report Jan - July 2020.

6.3.5 Krav på främjande

Kraven på främjande omfattar ett stort antal tjänster som inte omfattas av särskilda krav och bland annat för tjänster som riktar sig till andra länder inom EU, Island och Norge. Till skillnad från särskilda krav ställs inga kvantitativa krav eller krav på att använda alla tekniker och alla plattformar. Leverantörerna har dock krav på sig att öka främjandet över tid. Beslutsmodell för tjänster med krav på främjande återfinns i avsnitt 2.4.

7. Krav på tillgänglighet för beställ-tv

MPRT:S BEDÖMNING: Kraven på tillgänglighet till beställ-tv ska ställas med beaktande av leverantörernas finansiella och tekniska förutsättningar. Beställ-tv som riktar sig till en svensk publik och har en tittartidsandel på en procent eller mer ska omfattas av särskilda krav. Tjänster med lägre tittartidsandel än en procent ska omfattas av krav på att främja tillgänglighet till beställ-tv. För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.

7.1 Regleringen

I dag finns inga krav på tillgänglighet i beställ-tv för de kommersiella leverantörerna. Det finns dock en möjlighet för en leverantör att tillgodoräkna sig visst innehåll som görs tillgängligt i beställ-tv.³¹ Från och med den 1 december 2020 är det möjligt att även ställa krav på tillgänglighet till beställ-tv genom tråd. När MPRT ska bestämma kravens omfattning ska myndigheten beakta leverantörernas finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen på motsvarande sätt som för linjära sändningar. Det innebär att kraven inte ska ställas så högt att en leverantör med små ekonomiska resurser riskerar sin fortsatta verksamhet. Hänsyn ska även kunna tas till hur många användare tjänsten har. En leverantör av beställ-tv har som regel ett stort antal program i sin programkatalog och katalogerna har i många fall byggts ut successivt under flera år. Ett krav på tillgängliggörande som innebär att en viss procent av hela katalogen ska göras tillgänglig skulle därför kunna medföra betydande kostnader för leverantören. En sådan konsekvens kan enligt förarbetena till lagändringen mildras genom att kravet på tillgängliggörande innebär att en viss andel av det innehåll som lagts till katalogen under en angiven period ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska därför dessa faktorer beaktas.³²

³¹ MPRT:s beslut dnr 20/02019 och 20/02307.

³² Prop. 2019/20:168 s. 77 f.

7.2 Jämförelse med kraven för public service och kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder

7.2.1 Kraven för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR)

SVT och UR har sedan den 1 januari 2021 krav på tillgänglighet även i beställ-tv. Kraven gäller till och med den 31 december 2022 och innebär i huvudsak följande.

- Samtliga program på svenska ska textas.
- Ett program som tidigare direktsänts enbart via internet omfattas inte av textningskravet men SVT/UR ska verka för att sådana program i så stor utsträckning som möjligt och så snart som möjligt efter publiceringen görs tillgängliga genom textning.
- SVT/UR ska verka för att tjänsten uppläst text ska kunna erbjudas.
- Om ett program syntolkats eller teckenspråkstolkats linjärt ska det göras tillgängligt på motsvarande sätt vid tillhandahållande i beställ-tv.
- Utöver detta ska utbudet av teckenspråkstolkade och syntolkade förstapublicerade program som enbart tillhandahålls i beställ-tv årligen öka från 2019 års nivå.
- Syntolkning eller uppläst text som tillhandahålls genom ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande.³³

7.2.2 Kraven för kommersiella aktörer i vissa andra länder

Funkas rapport visar att av de länder som undersökts är det bara Finland som ställer kvantitativa krav på beställ-tv och endast för två tjänster. Kravet är att 30 procent av beställ-tv-utbudet ska göras tillgängligt, men om andelen ska beräknas på hela utbudet eller det som lagts till under en viss period är inte klarlagt. Irland, Norge och Spanien ställer inga krav på beställ-tv. I Danmark finns möjlighet att ställa krav på beställ-tv vad gäller upprättande av handlingsplan. Tjänsterna för beställ-tv kommer att registreras i Danmark under året.

7.3 Särskilda krav och krav på främjande

Vid bestämmandet av skyldigheternas omfattning ska, liksom för linjär tv, hänsyn tas till leverantörernas finansiella förutsättningar. Skyldigheterna ska inte ställas högre än vad som gäller för public service. Hänsyn ska också tas till att övriga undersökta länder, förutom Finland, antingen endast ställer krav på upprättande av en handlingsplan eller inga krav alls (i vart fall inte ännu) på beställ-tv. Vidare ska hänsyn även tas till om en leverantör tidigare träffats av krav eller inte. De finansiella förutsättningarna ska bedömas utifrån en beräkning av en beställ-tv-tjänsts tittartidsandel i enlighet med MMS mätningar av en tjänsts tittartid, se vidare avsnitt 5.4.2.

³³ Regeringsbeslut 2020-12-22, Ku 2020/02248 (delvis) och Ku 2020/02736-37.

I tidigare beslut har myndigheten satt en gräns på en tittartidsandel på en procent för att en tjänst ska omfattas av särskilda krav. Gränsen har satts med beaktande av både vilka nivåer som ställs i andra länder och med beaktande av leverantörens finansiella förutsättningar. En tittartidsandel på en procent motsvarar idag cirka 100 000 tittare och får alltså anses vara en väl avvägd gräns för när mer omfattande krav ska ställas. Särskilda krav ska därför ställas för tjänster som riktar sig till en svensk publik som har en tittartidsandel på en procent eller mer.

För kommande beslut innebär det att följande beställ-tv-tjänster träffas av särskilda krav: Viaplay.se, cmore.se, TV4 Play, www.tv4play.se och HBO Nordic, www.hbonordic.com.

Eventuella direktsändningar i en beställ-tv-tjänst omfattas inte av kraven för beställ-tv. Sådana sändningar kan i stället omfattas av ett krav för en linjär tv-tjänst.

7.3.1 Krav ska ställas för program på vissa språk

För de tjänster som riktar sig till en svensk publik ska kraven på tillgänglighet gälla program på svenska. Undantag gäller för tjänsten uppläst text som framförallt används för program på andra språk med svensk översättningstext.

För tjänster som omfattas av radio- och tv-lagen och som riktar sig till en eller flera andra stater inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater) gäller kravet på främjande att program ska göras tillgängliga på åtminstone ett av de officiella språken som talas i något av de länder som tjänsten riktar sig till.

7.3.2 Beräkningsgrunder

Till skillnad från de linjära sändningarna föreslår MPRT i utkastet till beslutsmodell att kraven för beställ-tv rörande tillgänglighet genom tolkning ska ställas utifrån antal program på svenska, dvs. inte från en viss andel av utbudet av program i beställ-tv-tjänsten. Antal program ska höjas årligen från 2020 års nivå.

TV4 Media föreslår att kraven i stället bör ställas utifrån en viss procentandel av utbudet. Om ett bolag under en redovisningsperiod gjort något extra utöver kraven ska denna extrainsats inte leda till kraftigt höjd procentsats nästföljande period. Ett sådant förfaringsätt ger negativt incitament för extra insatser. TV4 Media anser vidare att för tv-bolag som har både linjära tjänster och beställ-tv så har beställ-tv-tjänsten i sammanhanget av tillgänglighetstjänster funktionen av att samspela med de linjära sändningarna, dvs. att beräkningsgrunden finns i de linjära tv-tjänsterna.

Linjära tjänster och beställ-tv-tjänster interagerar mer och mer och linjära tjänster finns att ta del av i beställ-tv-tjänster. Än så länge finns dock ingen gemensam totalvaluta som mäter all rörlig bild både linjärt och beställ-tv. Om det vid nästkommande beslutsperiod som inleds hösten 2023 finns en sådan mätning kan det också komma att påverka beräkningsgrunden av kraven både i beställ-tv och linjära tv-sändningar. Anledningen till att MPRT valt att inte ställa kraven utifrån andel av utbudet av program på svenska i beställ-tv-tjänsten är att utbudet kan vara mycket omfattande och skiftande, då program läggs till och tas bort fortlöpande under året.

I MPRT:s utkast till beslutsmodell tas viss hänsyn till om leverantören har både linjära tv-sändningar och beställ-tv genom att lägre krav ställs på en beställ-tv-tjänst som inte har några linjära sändningar, se nedan. När det finns en totalvaluta som mäter all rörlig bild bör beräkningsgrunden ses över för att bedöma om kraven för linjära tjänster och beställ-tjänster ska integreras i högre utsträckning. Vidare är det av intresse hur kraven på SVT kommer att utvecklas när även trådsändningar eventuellt kan komma att omfattas av innehållsvillkor.

Om programbolag genomfört betydande extrainsatser under period 1, kan särskilda skäl föreligga för att inte öka tillgängligheten under period 2. Detta ska då anges vid redovisningstillfället.

7.3.3 Särskilda krav

Vid bestämmandet av skyldigheternas omfattning vad gäller de särskilda kraven har MPRT beaktat vilka krav som gäller för public service och de krav som ställs i andra länder samt vad som anförts i förarbetena till lagändringen om att även beställ-tv ska regleras i detta avseende, se avsnitt 7.1 ovan.

HBO Nordic AB (HBO) uppger att dess ambition är att kunderna alltid ska ges möjlighet att få tillgång till undertexter för relevant innehåll. Såvitt avser teckenspråkstolkning frågar sig bolaget om detta är en lämplig metod för ökad tillgänglighet, i synnerhet när det gäller den typ av påkostade dramaproduktioner som bolaget normalt tillhandahåller. HBO Nordic AB föreslår att krav på användning av vissa tillgänglighetstjänster, såsom teckenspråkstolkning och syntolkning inte bara ska vara villkorat av tekniska förutsättningar utan också av typen av innehåll och kundernas förväntningar. Istället för att föreskriva att dessa metoder ska användas för relevant innehåll, föreslås en möjlighet till flexibilitet så att beställ-tv-leverantören själv får göra en bedömning av vilka tillgänglighetstjänster som är bäst lämpade till varje typ av innehåll.

MPRT kan konstatera att TV4 AB och NENT sedan tidigare har krav på tillgänglighet till sina linjära tv-tjänster, i NENT:s fall i stor utsträckning ställda i Storbritannien, vilket ger dem synergieffekter när det gäller tillgängliggörande i såväl linjär tv som beställ-tv. HBO Nordic AB, som endast tillhandahåller beställ-tv, har inte tidigare omfattats av krav på tillgänglighet. Viss hänsyn måste tas till detta vid bestämmandet av skyldigheternas omfattning. Med hänsyn till de relativt låga krav som nu inledningsvis ställs på HBO Nordic AB, dvs. att öka antalet tolkade program årsvis från 2020 års nivå, finns inget skäl att sätta kraven ännu lägre. Då kraven är så pass lågt satta finns utrymme för den flexibilitet HBO Nordic AB efterfrågar.

Vad gäller uppläst text har public service-företagen krav på att verka för att tjänsten uppläst text ska kunna erbjudas i deras beställ-tv-tjänster. Övriga leverantörer bör därför få motsvarande krav på att verka för att erbjuda sådan tjänst under beslutsperioden.

Beslutsmodell för tjänster med särskilda krav återfinns i avsnitt 2.5.

7.3.4 Krav på främjande

Kraven på främjande omfattar ett stort antal tjänster som inte omfattas av särskilda krav och för bl.a. tjänster som riktar sig till andra länder inom EU, Island och Norge. Till skillnad från särskilda krav ställs inga kvantitativa krav eller krav på att använda alla tekniker och alla plattformar. Leverantörerna bör dock öka främjandet över tid. Beslutsmodell för tjänster med krav på främjande återfinns i avsnitt 2.6.

8. Krav på redovisning och handlingsplan

MPRT:S BEDÖMNING: Leverantören ska årligen redovisa hur kraven uppfyllts. Redovisningen ska bestå av dels uppgifter om på vilket sätt leverantören uppfyllt de krav på tillgänglighet som gäller för respektive tjänst under den aktuella perioden, dels en handlingsplan för hur tillgängligheten till tjänsten ska öka. Leverantören ska kunna lämna sin redovisning i en e-tjänst. MPRT avser att ta fram en mall för hur handlingsplanen kan utformas, men leverantören har möjlighet att ta fram en egen plan.

8.1 Regleringen

En leverantör av medietjänster ska redovisa hur en tjänst har gjorts tillgänglig. Skyldigheten att redovisa har tidigare endast framgått av MPRT:s beslut men är numera reglerad i radio- och tv-lagen. I redovisningen ska även en handlingsplan ingå, där leverantören ska visa hur tillgängligheten till tjänsten ska öka.³⁴ Myndigheten har även en möjlighet att meddela föreskrifter om vad redovisningen och en handlingsplan ska innehålla.³⁵

Enligt regler inom EU ska en leverantör av medietjänster regelbundet rapportera till de nationella tillsynsmyndigheterna eller tillsynsorganen hur tjänsterna har gjorts tillgängliga. Medlemsstaterna ska sedan vart tredje år, med start i december 2022, rapportera om genomförandet till EU-kommissionen. Vidare ska medlemsstaterna uppmantra leverantörer av medietjänster att utarbeta handlingsplaner för tillgänglighet för att fortlöpande och successivt göra sina tjänster mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Sådana handlingsplaner ska överlämnas till de nationella tillsynsmyndigheterna eller tillsynsorganen. Vare sig radio- och tv-lagen eller de gemensamma reglerna inom EU ger några närmare bestämmelser om handlingsplanernas innehåll eller utformning.³⁶

8.2 Krav på redovisning enligt nu gällande beslut

8.2.1 Krav för leverantörer som omfattas av MPRT:s beslut

De programföretag som idag omfattas av generella skyldigheter ska redovisa hur de uppfyllt kravet på att främja tillgänglighet till tv-sändningarna samt redogöra för hur tillgänglighetsarbetet har bedrivits under året, vilka kontakter som har tagits med representanter för användargrupperna, hur de avser att stärka tillgängligheten till tv-program

³⁴ 16 kap. 6 a § radio- och tv-lagen.

³⁵ 5 § radio- och tv-förordningen (2020:878).

³⁶ Artikel 7.2 och 7.3 i AV-direktivet genom ändringsdirektivet.

och hur planen för det framtida tillgänglighetsarbetet ser ut.³⁷ TV4 AB ska för de tre programtjänster som omfattas av särskilda skyldigheter, utöver om skyldigheterna uppfyllts, redovisa hur de aktuella målgruppernas behov har beaktats.³⁸

8.2.2 Krav för public service-företagen

SVT och UR ska årligen redovisa hur kravet på tillgänglighet till linjär tv och beställ-tv har uppfyllts. De ska då bl.a. redovisa utvecklingen av tjänsternas kvalitet och användbarhet. För tjänsten uppläst text i beställ-tv ska det framgå på vilket sätt företagen verkar för att den ska kunna erbjudas i respektive tjänst och en tidplan för när det bedöms kunna genomföras. Om SVT och UR bedömer att det saknas tekniska förutsättningar för att tillgängliggöra program genom en viss teknik på en viss plattform ska detta anges i samband med den årliga redovisningen.

SVT och UR ska ha en systematisk och regelbunden dialog med berörda brukarorganisationer. Det ställs inte krav på en särskild handlingsplan men delar av innehållet i besluten får ses som frågor som typiskt sett kan ingå i en handlingsplan.

8.3 Krav rörande redovisning och handlingsplan i kommande beslut

Synpunkterna på MPRT:s förslag till krav om årliga redovisningar och handlingsplan har i stort varit positiva. **Tidningsutgivarna** anser dock att årliga och detaljerade redovisningar innebär en administrativ börda för företagen och föreslår att MPRT i stället ska göra enskilda förfrågningar och – framför allt – bistå om vilka insatser som kan/ska göras, med beaktande av tidningarnas förutsättningar.

Gemensamma möten med aktörer och brukare bör öka förutsättningarna för att även tidningsföretagen ska få en ökad förståelse för /insikt om vilka insatser som kan göras och vad som efterfrågas av brukare.

Den årliga redovisningen ska bestå av två delar:

1. En redovisning av på vilket sätt leverantören uppfyllt de krav på tillgänglighet som gällt för respektive tjänst under den aktuella perioden.
2. En handlingsplan för hur tillgängligheten till tjänsten ska öka.

MPRT har möjlighet att ställa krav i föreskrifter på vad redovisningen och en handlingsplan ska innehålla, men har hittills ansett att detta inte är nödvändigt.

MPRT ska underlätta för leverantörerna att på ett enkelt sätt kunna redovisa sitt tillgänglighetsarbete. Leverantörerna ska ges möjlighet att lämna sin redovisning i en e-tjänst.

Till redovisningen ska fogas en handlingsplan. MPRT avser att ta fram en mall för hur planen kan utformas.

³⁷ MPRT:s beslut, dnr 20/02307.

³⁸ MPRT:s beslut, dnr 20/02019 som i denna del hänvisar tillbaka till dnr 19/01849.

En handlingsplan ska vara framåtsyftande och uppmuntra leverantörer att göra sina tjänster mer tillgängliga. Handlingsplanen går hand i hand med de uppställda kraven och kan utgöra ett stöd för det framtida arbetet och ge inspiration till vad leverantören - utifrån sina förutsättningar - kan göra ytterligare.

En handlingsplan ska typiskt sett innehålla en målsättning för hur arbetet med tillgänglighet ska bedrivas framåt. Vad som anges i handlingsplanen blir inte krav som MPRT ska följa upp, utan det ligger på den enskilde leverantören att se till att dessa mål uppfylls.

MPRT kan däremot ställa krav på att handlingsplanen svarar på ett antal frågor om hur det planerade arbetet med tillgänglighet ser ut. Exempel på sådana frågor är:

- Hur kan/avser ni förbättra er tillgänglighet framöver? Kommer ni t.ex. använda er av ny tillgänglighetsteknik eller sprida kunskap om tillgänglighet inom organisationen?
- Hur kan ni inleda eller förbättra kontakten med organisationer och användare av tillgänglighetstjänster?
- Hur kan ni informera, eller förbättra informationen, om vilka program som ni gör tillgängliga genom olika tillgänglighetstjänster och var man kan ta del av dem?
- Har ni utsett, eller kommer ni att utse, en särskild person/funktion inom er organisation som tar ansvar för tillgänglighetsarbetet och hur det utvecklas?
- Hur avser ni att hantera eventuella klagomål/synpunkter på tillgängligheten till era program?

9. Tillsyn och sanktioner

MPRT:S BEDÖMNING: Tillsyn av hur kraven uppfyllts ska som utgångspunkt göras årligen och utifrån den redovisning som leverantören ska ge in. Den leverantör som inte uppfyller ställda krav på tillgänglighet kan åläggas att betala en särskild avgift. MPRT ska även kontrollera att en handlingsplan lämnats in och är fullständig.

9.1 Regleringen

MPRT har tillsyn över att de krav på tillgänglighet som myndigheten ställer i särskilda beslut efterlevs. Sedan den 1 december 2020 innehåller radio- och tv-lagen en ny bestämmelse om redovisningsskyldighet beträffande av hur en tjänst har gjorts tillgänglig. Bestämmelsen innebär också att en handlingsplan ska ingå i redovisningen.³⁹ En leverantör som inte inkommer med redovisning eller handlingsplan, eller med bristfälliga handlingar, kommer kunna föreläggas, eventuellt vid vite, att komma in med dessa handlingar.⁴⁰ En leverantör som inte uppfyller ställda krav på tillgänglighet kan komma att åläggas att betala en särskild avgift. Den särskilda avgiften ska fastställas till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor, men inte överstiga tio procent av den årsomsättning som leverantören av medietjänsten hade under det föregående räkenskapsåret.⁴¹

9.2 Hur MPRT ska följa upp att kraven uppfylls

MPRT har hittills årligen följt upp hur de programföretag som omfattas av myndighetens beslut om tillgänglighet har uppfyllt sina skyldigheter.

För redovisningsperioden 1 juli 2019–30 juni 2020 valde myndigheten att fokusera på ett urval av programföretagen. De som var i fokus var programföretag med särskilda skyldigheter, programföretag som tillkommit sedan den senaste uppföljningen och programföretag som inte uppfyllde kraven vid den senaste uppföljningen.

MPRT har vid varje uppföljningstillfälle, enligt en numera upphävd reglering, meddelat förelägganden beträffande programföretag som antingen inte uppfyllt kraven eller som inte inkommit med redovisning. Föreläggandena har förenats med vite vid upprepade överträdelser.

Tillsyn av hur kraven enligt kommande beslut uppfyllts ska göras på samma sätt som idag, dvs. som utgångspunkt årligen och utifrån redovisningar som leverantörerna ska ge in. Införandet av en särskild avgift innebär en mer effektiv sanktion än föreläggande om kraven

³⁹ 16 kap. 6 a § radio- och tv-lagen.

⁴⁰ 17 kap. 11 § p. 7 radio- och tv-lagen.

⁴¹ 17 kap. 5 a – 6 §§ radio- och tv-lagen.

inte uppfylls. En ytterligare nyhet är att MPRT i kommande tillsyn även kommer att kontrollera att en handlingsplan lämnats in och är fullständig.

10 Övriga synpunkter och förslag

10.1 Information och möten

MFD saknar analys i underlaget om hur information kan förbättras och menar att den bör kunna samlas digitalt då redovisningskrav och en tjänst utvecklas. **TV4 Media** välkomnar att myndigheten samlar och sammanställer information om hur och var program tillgängliggörs, samt arrangerar träffar med aktörer och brukarorganisationer. Av Funkas rapport och i de kontakter som MPRT haft med olika brukarorganisationer framgår att ett av de största problemen för användarna är att det saknas information om vilka program som görs tillgängliga samt var och hur användarna kan ta del av programmen.

Den efterfrågade informationen är central för att programmen verkligen ska vara tillgängliga och något som respektive leverantör bör beakta när leverantören tar fram sin handlingsplan för att förbättra tillgängligheten över tid. MPRT publicerar redan idag viss information på myndighetens webbplats med länkar till olika beställ-tv-tjänster, men har inte praktisk möjlighet att publicera till exempel tablåer för respektive kanal med uppgift om vilka program som görs tillgängliga.

Många brukarorganisationer efterfrågar också gemensamma möten med organisationer, operatörer och leverantörer kring tillgänglighetsfrågor. **Unga Hörselskadade** påminner om att inkludera ungdomsorganisationerna. **Funktionsrätt Sverige** vill att informationen ska finnas sökbar och tillgänglig för allmänheten.

Gemensamma möten med aktörer och brukare bör öka förutsättningarna för en ökad förståelse för vilka insatser som kan göras och vad som efterfrågas av brukare. MPRT avser att återkomma i denna del.

10.2 Förslag om att samla tillgängliggjorda program i en statligt ägd play-tjänst

Många brukarorganisationer efterfrågar en gemensam plattform där det finns uppgifter om vilka program som olika leverantörer gör tillgängliga och var de finns att ta del av. **TV4 Media** föreslår en utveckling av en statligt ägd play-tjänst där alla bolags tillgängliggjorda utbud kan laddas upp. Bolagen ska bidra med tillgängliggjorda program medan själva driften av play-tjänsten sköts av en statlig enhet.

Det synes vara av stor betydelse för de som använder olika typer av tillgänglighetstekniker att uppgifter samlas om vilka program som är tillgängliga och var de finns att ta del av. Såvitt MPRT erfar är det i dagsläget emellertid inte aktuellt att – som TV4 Media föreslår - utveckla en statligt ägd play-tjänst för tillgängliggjort utbud.

11. Hur arbetet bedrivits med att ta fram rapport med beslutsmodell

Arbetet med att ta fram denna rapport med beslutsmodell har bedrivits som ett projekt inom MPRT. Som ett led i arbetet uppdrog MPRT åt konsultbolaget Funka att kartlägga utvecklingen av tekniska tillgänglighetstjänster och de krav på tillgänglighet som ställs på leverantörer i några andra utvalda länder. Funkas rapport har remissbehandlats och rapporten och remissvaren finns att ta del av på MPRT:s webbplats, www.mprt.se. MPRT har därefter tagit fram ett utkast till rapport med förslag till beslutsmodell. Även detta utkast har remissbehandlats.

Myndigheten har även haft digitala möten med följande.

Funktionsrättsorganisationer

- Funktionsrätt Sverige
- Hörselskadades Riksförbund
- Riksorganisationen Unga med synnedsättning
- Sveriges Dövas Riksförbund
- Synskadades Riksförbund
- Unga Hörselskadade

Nordiska länder

- Fjölmidlanefnd (Island)
- Medietilsynet (Norge)
- Slots- og Kulturstyrelsen (Danmark)
- Transport- och kommunikationsverket Traficom (Finland)

Leverantörer av medietjänster vars tjänster kan komma att omfattas av särskilda krav

- TV4 AB
- Nordic Entertainment Group Sweden AB
- HBO Nordic AB

Vidare har MPRT haft kontakt med den tyska mediemyndigheten Bayerische Landeszentrale für neue Medien och fått uppgift om vilka krav som ställs på tjänster som riktar sig till Sverige men lyder under tysk reglering. Det gäller bl.a. programtjänsterna Kanal 5, Kanal 9 och Kanal 11.

Utkast till rapport med förslag till beslutsmodell har remitterats till berörda leverantörer av medietjänster, funktionsrättsorganisationer, operatörer och myndigheter som arbetar med

tillgänglighetsfrågor. Utkastet till rapport har också publicerats på MPRT:s webbplats och därigenom även erbjudit allmänheten möjlighet att yttra sig över rapporten. De synpunkter som kommit in har publicerats på MPRT:s webbplats.

Källförteckning

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster)

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer.

Funka Nu AB, Kartläggning av tillgängligheten till tv-tjänster, 2020, dnr 20/03687

Funka Nu AB, Kartläggning och analys av tillgänglighetstekniken uppläst text, 2017, dnr 16/03463

Mediamätning i Skandinavien (MMS) AB, MMS årsrapport 2020, 2019-12-30 – 2021-01-03

Mediamätning i Skandinavien (MMS) AB, Rapportserien Trend och Tema, 2020

Myndigheten för press, radio och tv, Krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning, Beslutsmodell från och med juli 2016, 20, dnr 15/02751

Myndigheten för press, radio och tv:s beslut 2020-06-23, dnr 20/02019, Tillgängliggörande av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning, särskilda skyldigheter

Myndigheten för press, radio och tv:s beslut 2020-06-23, dnr 20/02307, Tillgängliggörande av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning, generella skyldigheter

Ofcom, Television and on-demand programme services: Access services report – January to July 2020, <https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/multi-sector-research/accessibility-research/television-and-on-demand-programme-services-access-services-report-jan-july-2020>

Prop. 2012/13:164, Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014-2019

Prop. 2019/20:168, En moderniserad radio- och tv-lag

Regeringsbeslut 2019-12-05, Ku2019/01605/MD och Ku2019/02012/MD

Regeringsbeslut 2020-12-22, Ku 2020/02248 (delvis) och Ku 2020/02736-37

Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44)